

DELTAGANDE METODER MED ALDRE VUXNA

A background graphic consisting of several light gray, stylized human figures of varying heights and widths, arranged in a loose group.

PAAR-NET OPPNINGSKONFERENS PROCEEDINGS 17 APRIL 2024 KRAKOW POLEN

Denna publikation är baserad på arbete från COST Action CA22167, som stöds av COST (European Cooperation in Science and Technology).

COST (European Cooperation in Science and Technology) är ett finansieringsorgan för forsknings- och innovationsnätverk. Våra åtgärder hjälper till att koppla samman forskningsinitiativ i hela Europa och gör det möjligt för forskare att utveckla sina idéer genom att dela dem med kollegor. Detta främjar deras forskning, karriär och innovation.

www.cost.eu

PAAR-Net är en EU-finansierad COST Action och står för CA22167: Deltagande metoder med äldre vuxna. PAAR-Net fokuserar på att omforma sätt att involvera äldre vuxna i vetenskaplig forskning, beslutsfattande och praktik. PAAR-Net syftar till att främja inkluderande social innovation genom att utnyttja kunskapen och erfarenheterna hos äldre vuxna, särskilt de som riskerar social utslagning, för att ta itu med de komplexa utmaningarna i åldrande samhällen. Som ett ramverk för nätverkande sammanför det akademiker och gamla och unga innovatörer både från större Europa och på andra håll i världen.

PAAR-Net förespråkar deltagande metoder som betonar samarbete mellan experter genom utbildning, vanligtvis akademiker, och experter genom erfarenhet, äldre vuxna i åldern 65 år och uppåt. PAAR-Net strävar aktivt efter att engagera äldre som befinner sig i samhällets utkant, inklusive personer med invandrar-, flykting- och minoritetsbakgrund samt personer med lägre socioekonomisk status, hälsoproblem och problem med tillgänglighet. De deltagande metoderna strävar efter att gå bortom traditionella forskningsmodeller genom att aktivt involvera äldre vuxna i alla skeden av forskningsprocessen, från att identifiera forskningsmål till att sprida och värdesätta forskningsresultat.

Behovet av förändring

Det finns betydande luckor i hur äldre vuxna inkluderas i forskningsinsatser. Många forskningsinitiativ tenderar att begränsa äldre vuxnas deltagande i datainsamlingen. Dessa initiativ förbiser deras potentiella bidrag till att utforma forskningsfrågor och tolka data och resultat. Denna förbiseende vidmakthåller åldersstereotyper och utmanar inte ålderism på ett adekvat sätt. Man missar också att utnyttja den stora mängd kunskap som äldre vuxna besitter.

Även om politik och praxis försöker involvera äldre vuxna i sina processer är de långt ifrån att säkerställa ett meningsfullt deltagande, särskilt för dem som riskerar social utslagning. I detta avseende behövs nya angreppssätt och metoder. Dessutom finns det brister i kopplingen mellan forskning, politik och praktik.

Varför det är viktigt

Genom att förespråka deltagande metoder syftar PAAR-Net till att skapa mer inkluderande, rättvisa och hållbara samhällen. Genom att involvera äldre vuxna i forskning, policyutveckling och praktik säkerställer man att lösningarna är bättre anpassade till deras behov, erfarenheter och ambitioner. Detta leder inte bara till effektivare policyer utan främjar också social rättvisa och jämlikhet för äldre vuxna i olika sammanhang och jurisdiktioner.

PAAR-Net representerar ett framåtblickande initiativ som syftar till att stärka äldre vuxna, utmana ålderism och driva positiv förändring i åldrande samhällen. Genom samarbete och innovation syftar PAAR-Net till att bana väg för en mer inkluderande framtid för äldre vuxna över hela världen.

Detta dokument sammanställer utvald forskning som presenterades vid PAAR-net:s öppningskonferens, som hölls i Kraków 16.04-17.04.2024. Vi vill rikta ett stort tack till alla deltagare och bidragsgivare för deras värdefulla insikter och engagemang.

Vi hoppas att dessa bidrag ger värdefulla insikter och stimulerar till vidare diskussion och forskning inom vårt område. Håll kontakten med PAAR-net för kommande evenemang och möjligheter till samarbete. Besök vår webbplats: paar-net.eu

Ansvarsfriskrivning: Detta dokument har översatts med hjälp av DeepL. Även om vi har strävat efter noggrannhet kan vissa nyanser ha gått förlorade i översättningen. Om du upptäcker några fel eller oklara passager, tveka inte att kontakta oss på contact@paar-net.eu

Innehåll:

Arbetsgrupp 1	4
Charlotte Gruber, Österrike	4
Heidi Kaspar, Berns universitet för tillämpad vetenskap, Schweiz	6
Bojana Matejic, Belgrads universitet, Serbien	8
Isabelle Tournier Univ Paul Valéry Montpellier 3, Frankrike	10
Arbetsgrupp 2	13
Fifi Kvalsvik & Marianne Storm, Institutionen för folkhälsa, Fakulteten för hälsovetenskap, Universitetet i Stavanger, Norge	13
Marion Scheider-Yilmaz, PACTE-laboratoriet, Grenoble Alpes universitet, Frankrike	15
Charles Waldegrave, Giang Nguyen, Monica Mercury, Catherine Love, Chris Cunningham, The Family Centre Social Policy Research Unit, Lower Hutt, Wellington, Nya Zeeland	17
Arbetsgrupp 3	21
Leen Broeckx, LiCalab, Belgien	21
Sonay Caner-Yıldırım, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Turkiye	23
Cecilia Sik-Lanyi, Hungarian Research Network, University of Pannonia, Veszprem, Ungern	25
Herrero MT, Reynaldos B, López-Arce N, Gonzalez-Cuello AM, Fernández-Villalba E, Clinical & Experimental Neuroscience (NiCE). Institutet för åldrandeforskning. Medicinska fakulteten. Universitetet i Murcia. Murcia, Spanien	29
Krzysztof Klincewicz, Centre for Socially Responsible Innovations, Faculty of Management, University of Warsaw, Polen	33
Arlind Reuter, PhD Lunds universitet, Sverige	35
Alexander Bajwa Kucharski, M.A. Institutet för arbete och teknik, Tyskland	38
Arbetsgrupp 4	41
Sandra Staudacher, PhD, MA, Institut für Pflegewissenschaft, Basel, Schweiz	41
John Andersen, Institutionen för människa och teknik. Roskilde Universitet Danmark.	44

Arbetsgrupp

WG 1

Health, Care & Support

Arbetsgrupp 1 fokuserar på samproduktion av kunskap inom forskning och i praktiken om deltagande metoder med äldre vuxna som bor i samhället och andra miljöer, med särskilt fokus på välbefinnande, välbefinnande och den övergripande livskvaliteten. Arbetsgruppen strävar efter att främja ett inkluderande perspektiv som lyfter fram levande expertis och styrka hos människor som är involverade i deltagande metoder snarare än deras eventuella hälsotillstånd och begränsningar som vårt primära fokus. Tereza Tereza Menšíková & Dianne Seddon leder denna grupp och organiserade WG1-sessionen i Kraków.

Följande talare presenterade under denna session: Charlotte Gruber, Heidi Kaspar, Bojana Matejic och Isabelle Tournier.

Charlotte Gruber, Österrike

Socialt exkluderade äldre vuxna: Röster och erfarenheter. Personliga uppgifter och resultat som medskapare

Forskningsprogrammet Socially Excluded Older Adults: Voices and Experiences -SEVEN tillämpade en medborgarvetenskaplig metod för att få insikter om erfarenheter från äldre vuxna som drabbats av social utestängning. Åtgärder som införs av regeringar och nyutvecklade policyer och tjänster bör förbli relevanta och tillgängliga för äldre vuxnas olika behov.

SEVEN implementerade en innovativ metod för att inkludera marginaliserade befolkningsgrupper i forskningsprocesser med flera intressenter.

SEVEN hade tre mål:

- Fånga upp erfarenheter, förväntningar och behov hos socialt utestängda äldre vuxna
- Underlätta och främja sätt för socialt exkluderade äldre att uttrycka sina röster och därigenom stärka dem och deras självförsvar

-Utnyttja lärdomar från socialt exkluderade äldre vuxna för att utveckla policy- och forskningsrekommendationer

Jag deltog i projektet som en äldre medskapare och min avsikt var att föra in följande perspektiv:

-Mitt eget perspektiv som en person som bor i en liten by på landsbygden, men som kommer från en urban, akademisk bakgrund utan många relationer till bybefolkningen.

-använda en vän som medlare som är ordförande för en seniorgrupp i en by med mer än 250 medlemmar för att få en inblick i åsikter och insikter hos äldre människor som aldrig lämnat sin landsbygd och familjemiljö.

Mina forskningsfrågor var:

-Vilken typ av kommunikation med andra människor önskar äldre människor på landsbygden i Österrike?

-Var kan de träffas?

-Vad behövs för att förbättra deras sociala liv?

-Vad är det som saknas?

-Vad är skillnaden mellan stadsmiljö och landsbygd?

Mitt tillvägagångssätt för att besvara frågorna var att göra intervjuer, hålla en gruppdiskussion och skriva en autoetnografi

Intervjuerna organiserades tillsammans med min vän som medlare, och vi gjorde följande intervjuer:

-med ett par (kvinnan har allvarliga hälsorestriktioner)

-med en nästan blind kvinna som fortfarande lever på egen hand

-med en kvinna som nyligen flyttat från Wien till sin födelsestad till ett serviceboende

Tillsammans med min vän organiserade vi också en gruppdiskussion med sex kvinnor mellan 70 och 82 år - männen hade många ursäkter för att de inte kunde delta.

Huvudresultaten av gruppdiskussionen:

-stor tillfredsställelse med att bo på landsbygden (påverkad av Covid19-lockdowns)

-Den ökande digitaliseringen utestänger äldre människor, de är beroende av unga familjemedlemmar

-Dålig kollektivtrafik gör också att man är beroende av familjemedlemmar

-Butiker, banker och värdshus stänger i byarna

-betydelsen av organiserade evenemang

-att ha en mötesplats utan obligatorisk konsumtion

-att ha en motiverad och fullt engagerad ordförande som min vän

I olika diskussioner med min vän insåg jag hur viktig hennes roll som motivatör och ledare av grupparrangemang är - hennes främsta klagomål var att äldre människor är mycket villiga att delta i allt hon organiserar, men det är väldigt få som vill ta ansvar för aktiviteter själva. Det är mycket svårt att motivera äldre att själva ta initiativ, men de uppskattar i hög grad erbjudanden om gemensamma evenemang.

Att vara en del av programmet SEVEN som äldre medskapare var en verklig personlig vinst för mig:

-Intervjuerna gav mig en inblick i bybornas tankar och attityder - gjorde mig mer tacksam för de möjligheter jag haft i mitt liv

-Jag fick en bättre förståelse för de olika attityder som äldre män och kvinnor i min omgivning har

-Skriver en autoetnografi om vad det innebär för mig att bli 70 år gammal

-Jag lärde mig att uppskatta min väns arbete, jag insåg hur viktigt hennes frivilliga engagemang är för äldre människor, att organisera evenemang för dem

-Att vara en del av gruppen av medskapare Jag lärde mig hur viktiga projektgruppens professionella instruktioner var och vad det betydde för oss alla att vara en del av denna grupp - särskilt för dem som redan var i institutionsvård kände en personlig uppskattning och kände mig hedrad över att deras bidrag var mycket erkända

Jag kan bara rekommendera att man som äldre medskapare deltar i sådana här program, det berikar personliga erfarenheter och ger mer mening åt livet efter pensioneringen.

Heidi Kaspar, Berns universitet för tillämpad vetenskap, Schweiz

Utforska potentialen i vårdande samhällen med äldre vuxna. Fem lärdomar.

Detta bidrag presenterar fem lärdomar från ett samhällsbaserat deltagande forskningsprojekt för att förbättra hemsjukvården för äldre vuxna.

Problemformulering: När det gäller vård och omsorg kan öppenvården i Schweiz ofta inte erbjuda tillräcklig långtidsvård i hemmet. Hushållen måste organisera och betala för vårdtjänster privat trots att de har en sjukförsäkring. Detta beror på att vårdarbete, till skillnad från omvårdnad, knappast täcks. Denna klyfta överbryggas ofta av kvinnor genom underbetalt eller obetalt arbete. Projektet "CareComLabs" undersöker i vilken utsträckning vårdande gemenskaper kan bidra till att förbättra långtidsvården i hemmet. Vårdande samhällen

placerar vårdarbetet i centrum av samhället och gör det till en gemensam uppgift för yrkesverksamma, myndigheter och civilsamhället [1].

Forskningsdesign: Tillsammans med lokala Spitex-organisationer och andra intressenter från det politiska samhället, civilbefolkningen och icke-statliga organisationer har vi satt upp målet att bygga vårdande samhällen på tre platser i regionerna Bern och Zürich i Schweiz. Dessa samhällen genomför följande tre steg:

1. De undersöker och dokumenterar lokala stödbehov och befintliga tjänster;
2. De utvecklar och genomför initiativ och aktiviteter;
3. utvärdera och förbättra dem.

Vi kombinerar innovativa metoder inom hälso- och sjukvård och teknikutveckling: Caring Communities [2] och Living Labs [3]. I vår konsekvent deltagande strategi vägleds vi av CBPR-metoden (Community-Based Participatory Research) [4].

Projektet ger två resultat:

- a) en inledande bedömning av vårdande gemenskapers potential att på ett hållbart sätt förbättra långtidsvården i hemmet och
- b) insikter i processen att initiera, utveckla och etablera vårdande gemenskaper, både teoretiska och praktiska.

Med fokus på det senare sammanställer vi grundläggande kunskaper samt resultat och praktiska tips från detta och andra projekt i en materialsamling. Syftet är att stödja andra intresserade parter (samhällen, individer, föreningar) i deras arbete med att bygga omsorgsfulla samhällen. Under projektets gång har de ursprungligen planerade tre caring communities redan blivit fem, så det finns ett intresse för detta.

Denna projektbeskrivning har publicerats på tyska och franska (Kaspar et al. 2021), besök gärna tidskriften Primary and Hospital Care för de nämnda referenserna.

Fem lärdomar om deltagande forskning med samhällen som ännu inte har bildats presenteras:

- För att hitta allierade och bygga samhällen krävs att forskarna investerar tid, är närvarande, insisterar och har tålamod. Du måste visa att du menar allvar med det här projektet och att de kan bidra på ett meningsfullt sätt.
- Om man menar allvar med sitt deltagande kan det planerade förfarandet bli helt annorlunda. Utvecklingen av de fyra vårdgemenskaper som vi initierade i fyra kommuner vittnar om den "lokala kraften". Vi använde samma procedur i tre steg, men initiativen utvecklades på olika sätt när det gäller takt, form och resultat i varje fas.
- Om din projektplan och finansiär tillåter att du avviker från ursprungligen planerade forskningsdesigner och fokusområden, har denna öppenhet en stor potential att skapa

ägarskap hos projektpartnererna. Det innebär också en risk för att bli avskedad och att lokala partner "äger projektet" och fortsätter utan att akademiker är inblandade.

- Att vara inkluderande och engagera människor som hittills knappt eller inte alls hör tar ännu mycket mer tid. Under de 3,5 år som projektet pågick lyckades man bara ibland, men inte systematiskt. Det blev också tydligt att inkludering av marginaliserade personer inte var ett gemensamt mål. Mångfald och gemenskap är kännetecknen för omsorgsfulla samhällen; den senare av dessa paradoxala egenskaper är lättare att uppnå.

- Människor deltar i deltagande forskning för att det finns något som fångar deras uppmärksamhet, väcker deras förhoppningar och förväntningar eller intresse. Själva ämnet i fråga kan fungera som en attraktion, eller forskningen i sig. Vetenskapen kan fungera som ett gränsobjekt som förenar personer från olika perspektiv.

För mer information om projektet och dess medlemmar, vänligen besök webbplatsen: Sorgendegemeinschaft.net

Referens: Kaspar, Heidi, Katharina Pelzelmayer, Anita Schürch, Fabian Bumer, Tanja Ertl, Shkumbin Gashi, Claudia Müller, Timur Sereflioglu och Karin Von Holten. "Kan sorgende Gemeinschaften die häusliche Langzeitversorgung verbessern?" Primärvård och sjukhusvård: Allgemeine Innere Medizin 21(6): 188–90. <https://doi.org/10.4414/phc-d.2021.10401>.

Bojana Matejic, Belgrads universitet, Serbien

Att utforska övergrepp mot äldre: Erfarenheter från deltagande forskning i Serbien

Huvudsaklig forskningsfråga/syfte: Den åldrande befolkningen i världen har bidragit till en oroande ökning av övergrepp mot äldre. Särskilt äldre kvinnor löper större risk att utsättas för övergrepp, men detta folkhälsoproblem ignoreras ofta och är osynligt i många samhällen. Enligt de senaste tillgängliga uppgifterna i Serbien utsattes 16% av de äldre kvinnorna i åldern 65-74 år för någon form av våld efter att de fyllt 65 år. Syftet med denna studie var att bedöma de sociala normerna och kulturella attityderna till äldre personer, att utforska de attityder och beteenden som tolereras i samhället men som utgör våld och övergrepp, att utforska egenskaperna hos och effekterna av könsrelaterat våld mot äldre kvinnor, samt i vilken utsträckning olika institutioner tar itu med denna fråga och hur de komplexa samhällssystemen svarar mot deras behov. Detta abstract syftar till att ge en inblick i den metod som använts, särskilt den deltagande forskningsansatsen.

Metod: Projektet "Empowerment of Older Women: Prevention of Violence through Changing Social Norms in Serbia (EmPreV)", som stöds av Europeiska unionen och Austrian Development Agency, bestod av kvalitativa och kvantitativa forskningsfaser. Den deltagande forskningsansatsen tillämpades under den kvalitativa fasen av studien. Genom att engagera

äldre frivilliga från Röda Korsets nätverk i forskningen fick man förstahandserfarenheter och insikter i frågor som rör övergrepp mot äldre i samhället. De engagerades under planeringen av fokusgrupperna, rekryteringen av deltagare, kontakten med de romska samhällena, utformningen av den strukturerade guiden för fokusgruppsdiskussionerna och fallstudien för att inleda diskussionerna, samt under diskussionerna och analysen efter fokusgrupperna. Vår forskning omfattade 157 respondenter som deltog i 17 fokusgrupper i fyra regioner i Serbien, från fyra städer och två byar. I fokusgrupperna ingick kvinnor från tre ålderskategorier.

Slutsatser: Det deltagande tillvägagångssättet gav den väl utformade forskningsramen en extra kvalitet. Det går inte att förneka att våra icke-akademiska samarbetspartners har hjälpt oss i alla praktiska steg av vår forskning, från planeringsfasen till rekrytering av deltagare och organisering av fokusgruppsdiskussioner. Att inleda diskussioner om känsliga ämnen som övergrepp mot äldre kan vara en utmaning; därför underlättade en fallstudie från verkliga livet, som förbereddes i interaktionen med våra volontärer och presenterades i början av fokusgruppen, engagemanget och den öppna dialogen med deltagarna. Detta tillvägagångssätt uppmuntrade till öppen dialog och empati och gav ett mer heltäckande perspektiv på den komplexa frågan om övergrepp mot äldre. Att dela med sig av genuina erfarenheter gjorde vår forskning mer autentisk och säkerställde att diskussionen speglade den verklighet som äldre vuxna möter. En berättelse från verkliga livet fångade deltagarnas uppmärksamhet, vilket ledde till mer engagerande och interaktiva fokusgruppsdiskussioner som var till nytta för alla inblandade parter, gav forskarna insikter i ett ämne som de studerade och gav deltagarna information som de kunde agera på och stärka.

Genom att delta i vår forskning bidrog våra icke-akademiska partners dessutom med idéer och initiativ för att inrätta stödmekanismer i lokalsamhällena, bland annat initiativ som SOS-telefonlinjer och inrättandet av klubbar och daghem för äldre. De föreslog att man skulle använda socialt ansvarstagande medieinnehåll och utbildningssystem för att främja positiva familjevärderingar, främja goda grannrelationer, öka medvetenheten om solidaritet mellan generationerna och ta itu med frågan om övergrepp mot äldre. Våra volontärer uppmuntrade också äldre kvinnor att delta aktivt i lokalsamhället genom att engagera sig i föreningar, organisationer, volontärbete och andra former av engagemang.

Slutsats: I framtida insatser för att motverka våld mot äldre är det viktigt att utbilda äldre kvinnor om olika former av våld och riskfaktorer, ge psykosocialt stöd, se till att yrkesverksamma får fortlöpande utbildning om den specifika karaktären av våld mot äldre kvinnor och förbättra samordningen mellan relevanta lokala intressenter för att stärka systemets svar. Evidensbaserad policy är avgörande, och att involvera frivilliga från lokalsamhället som icke-akademiska forskningspartners är en metod som kan stödja och förbättra dessa intentioner.

Bibliografi:

1. Todorovic N, Vraceutic M, Babovic M, Stepanov B, Matejic B, Djikanovic B. On No Man's Land - Gender-based violence against older women (65+) in the Republic of Serbia. Belgrad,

Röda Korset i Serbien, 2021. Tillgänglig på: redcross.org.rs/media/7139/na-nicijoj-zemlji-web-low-res.pdf

2. Todorovic N, Vraceutic M, Djikanovic B, Matejic B. Frekvens och former av övergrepp mot äldre i Serbien. *Temida* 2020, 23 (2) 203-227.
3. Cailin Crockett, Bonnie Brandl & Firoza Chic Dabby. Överlevare i marginalen: osynliggörandet av våld mot äldre kvinnor. *Journal of Elder Abuse & Neglect* 2015. 27(4-5): 291-302.
4. WHO. Övergrepp mot äldre människor. Tillgänglig på: <http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abuse-of-older-people>
5. UN-Division for Social Policy and Development Department of Economic and Social Affairs. Försummelse, övergrepp och våld mot äldre kvinnor. Tillgänglig på: <https://www.un.org/esa/socdev/documents/ageing/neglect-abuse-violence-older-women.pdf>
6. Urbaniak A, Wanka A. Deltagarorienterade metoder inom äldreforskning - en översikt. In: Urbaniak A, Wanka A (Eds.). *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research* (s. 1-14). London, Routledge 2023.
7. Messelis E, Vanoutrive D. Elderly Abuse: the importance of a scientific and a participatory approach. *International Journal of Integrated Care* 2023, 23(S1):143.
8. Chang ES, Dong X. (2017). Samhällets roll och samhällsbaserad deltagande forskning om övergrepp mot äldre. 10.1007/978-3-319-47504-2_26. I: Dong, X. *Elder Abuse: Forskning, praktik och policy* 2017. 10.1007/978-3-319-47504-2.

Isabelle Tournier Univ Paul Valéry Montpellier 3, Frankrike

Samskapande med personer som lever med demens: insikter från IDoService-projektet om utmaningar och förväntningar

Denna presentation syftade till att ta itu med potentiella hinder för deltagande forskning för personer som lever med demens genom att dela insikter från det EU-finansierade IDoService-projektet (2020-2022). Syftet med IDoService-projektet var att utveckla en användarvänlig tjänst för personer som lever med mild till måttlig demens (PLWD) för att förverkliga sig själva och bidra till samhället. Tanken var att tjänsten skulle göra det möjligt för människor att planera, få kontakt med och delta i skraddarsydda möjligheter. Syftet var att minska observationen att personer som lever med mild till måttlig demens rapporterar att de missar möjligheter att aktivt delta i aktiviteter som är meningsfulla för dem (till exempel fysiska, sociala eller kulturella aktiviteter) och att det påverkar deras välbefinnande och sociala deltagande (Ziebuhr et al., 2023). Forskargruppen använde sig av en tjänstedesignmetod som

motsvarar ett holistiskt, samskapande tillvägagångssätt för att förbättra kvaliteten på tillhandahållandet av tjänster (Stickdorn & Schneider, 2011). Projektet byggde på co-design för att involvera relevanta intressenter (personer som lever med demens, deras vårdpartners samt personal från ålders- eller aktivitetsrelaterade organisationer i Greater Manchester, Storbritannien). Projektet organiserades i tre på varandra följande steg som involverade en mängd olika relevanta intressenter, nämligen personer som lever med mild demens, vårdpartners, personal från tjänsteleverantörer, forskare och designers. Det första steget (steg 1) bestod av intervjuer och fokusgrupper för att lära sig mer om preferenser, hinder och faktorer som underlättar deltagande i meningsfulla aktiviteter när man lever med demenssjukdom. I det andra steget (steg 2) genomfördes workshops för att tillsammans med intressenterna utforma potentiella verktyg relaterade till de behov som framkom i steg 1. Baserat på frågorna utformade forskargruppen verktygslådan I Can Do Pathway som den nya tjänsten och resultatet av I Do Service-projektet. Prototypen för co-design förfinades och testades i det sista steget (steg 3) och finns gratis online på www.idoservice.org

När det gäller hinder och underlättande faktorer för att involvera experter av erfarenhet under denna forskning (dvs. personer som lever med demens och deras vårdgivare) har det varit relaterat till situationen med Covid-19-pandemin som började bara några månader innan projektet startade och ledde till viss justering av det ursprungligen planerade projektet. Den viktigaste anpassningen är att vi har gått från personliga intervjuer och fokusgrupper till online-leveranser. Vi planerade ursprungligen personliga fokusgrupper och intervjuer med personer med demenssjukdom, deras vårdpartner och personalintressenter. På grund av en nationell nedstängning och förbudet mot personliga möten under ungefär de 10 första månaderna av projektet höll vi alla fokusgrupper online (Microsoft Teams) och de flesta av intervjuerna också online. Endast fyra intervjuer genomfördes personligen, och då endast med personer som lever med demenssjukdom. Eftersom vi bedömde att onlineformatet för fokusgrupperna inte skulle vara lämpligt eller bekvämt för personer som lever med demens, beslutade vi att slutligen inte organisera fokusgrupper med dem. Den nationella nedstängningen och det begränsade utbudet av tjänster gjorde det också svårt att rekrytera experter med erfarenhet, vilket ledde till att vi sänkte våra förväntningar på antalet deltagare. Lyckligtvis lyckades vi rekrytera ett tillräckligt antal personer med demenssjukdom med stöd av en lokal tjänsteleverantör, Age UK Salford, som var intresserad av projektets potentiella resultat och hade erfarenhet av deltagande forskning.

Utöver begränsningarna på grund av covid-19-sammanhanget krävdes andra anpassningar av forskningsmaterialet för att göra det tillgängligt för personer som lever med demens, som kan ha ytterligare funktionsnedsättningar utöver de kognitiva. Detta omfattade själva forskningsaktiviteterna, men också etiska formulär, rekryteringsflygblad och leveranser. En betydande utmaning var att göra dokumenten tillräckligt informativa men ändå lätta att förstå, särskilt för personer som aldrig tidigare deltagit i forskningsaktiviteter. Förutom att använda vanlig engelska och korta meningar försökte man använda ett tillräckligt stort typsnitt, sans-serif, med attraktiva färger och tillräckliga kontraster mellan de olika delarna av

dokumentet. Eftersom rörlighet kan vara ett problem för äldre, särskilt för personer med demenssjukdom som ofta inte längre kan köra bil eller åka kollektivt, erbjöd vi transport av en forskningspartner eller täckte taxikostnader för att säkerställa att de bekvämt kunde ta sig till forskningslokalen. Deltagarna uppmuntrades också att komma tillsammans med en släkting om det skulle få dem att känna sig mer självsäkra och bekväma.

När det är möjligt rekommenderas att forskningsaktiviteterna förläggs till platser som experterna känner till av erfarenhet för att öka deras bekvämlighet och självförtroende. Till exempel organiserades IDoService co-design workshops med personer med demenssjukdom genom Age UK Salford och hölls under deras demenscaféer varannan månad och deltagarna i denna studie var regelbundna deltagare i demenscaféet. Den välbekanta sociala miljön utgjorde ett stödande sammanhang för att delta i co-designaktiviteterna och uttrycka sina åsikter. Gruppen hade redan tidigare deltagit i forskningsprojekt och var medvetna om samtyckesprocessen. Alla deltagare på informerades före evenemanget så att de kunde bestämma om de ville delta eller inte. Information och samtyckesformulär skickades ut en vecka i förväg för att ge deltagarna tillräckligt med tid att läsa igenom dem, och samtycket bekräftades (på nytt) under dagen. En lunch före workshopen hölls för att deltagarna och facilitatorerna skulle kunna bekanta sig informellt innan workshopen startade. Slutligen var en mycket viktig punkt som betonades av de grupper vi arbetade med behovet av att säkerställa kontinuitet i kommunikationen och att hålla meddesignerdeltagarna informerade om resultaten och den fortsatta utvecklingen för att säkerställa att de känner att deras bidrag värdesätts. Att göra deltagandet i forskning roligt och meningsfullt för deltagarna har en positiv inverkan på den omedelbara kvaliteten på de data som samlas in, på deltagarnas välbefinnande och på viljan att delta i framtiden (Rodgers 2018; Zeilig et al. 2019).

Referenser

Niederer, K., Tournier, I., Orton, L., & Threlfall, S. (2023). Jag kan göra det: Co-Designing a Service with and for People with Dementia to Engage with Volunteering. *Social Sciences*, 12, 364. <http://dx.doi.org/10.3390/socsci12060364>

Rodgers, P (2018). Co-designing med personer som lever med demenssjukdom. *CoDesign*, 14, 188-202

Stickdorn, M., & Schneider, J. (2011). *Detta är servicedesigntänkande: grunder, verktyg, fall*. Wiley

Tournier, I., Orton, L., Dening, T., Ahmed, A., Holthoff-Detto, V. och Niederer, K. (2023). En undersökning av önskemål, behov, möjligheter och utmaningar för att få tillgång till meningsfulla aktiviteter för personer som lever med mild till måttlig demens. *International journal of environmental research and public health*, 20, 5358. <https://doi.org/10.3390/ijerph20075358>

Zeilig, H., Tischler, V., van der Byl Williams, M., West, J. och Strohmaier, S. (2019). Medskapande, välbefinnande och handlingskraft: En fallstudieanalys av en medskapande

konstgrupp för personer med demenssjukdom. Journal of aging studies, 49, 16-24.
<https://doi.org/10.1016/j.jaging.2019.03.002>

Ziebuhr, B., Zanasi, M., Bueno Aguado, Y., Losada Durán, R., Dening, T., Tournier, I., Niedderer, K., et al (2023). Att leva bra med demens: Att känna sig stärkt genom interaktion med sin sociala miljö. International Journal of Environmental Research and Public Health, 20(12), 6080.
<http://dx.doi.org/10.3390/ijerph20126080>

Arbetsgrupp 2

WG 2

Community and Place

Arbetsgrupp 2 arbetar för att skapa inkluderande samhällen där äldre från olika bakgrunder känner sig uppskattade och får stöd. Specifikt fokuserar WG2 på att inkludera äldre migranter, flyktingar, ursprungsbefolkningar och de som möter hinder i tillgången till tjänster och infrastruktur som sjukvård och transport. Genom att främja inkludering och mångfald bidrar WG2 till att skapa ett samhälle där alla, oavsett bakgrund, känner tillhörighet och stöd.

Marion Scheider-Yilmaz & Charles Waldegrave leder denna grupp och organiserade WG2-sessionen i Kraków.

Följande talare presenterade under denna session: Anne Ramos och Ute Karl, Fifi Kvalsvik och Marianne Storm, Mário Rui André, Marion Scheider-Yilmaz och Charles Waldegrave.

Fifi Kvalsvik & Marianne Storm, Institutionen för folkhälsa, Fakulteten för hälsovetenskap, Universitetet i Stavanger, Norge

Att utforska vägar från ensamhet till inkludering: En inblick i depression, ensamhet och skörhet hos hemmaboende äldre vuxna

Bakgrund: Förståelse för depression, ensamhet och skörhet är avgörande för att kunna identifiera stödåtgärder som främjar ökad social integration och förbättrar livskvaliteten för äldre vuxna. Dessa faktorer påverkar individens förmåga att delta fullt ut i samhället. Depression och ensamhet leder ofta till social tillbakadragenhet och isolering, medan skörhet kan begränsa den fysiska förmågan och ytterligare minska det sociala engagemanget.

Målsättning: Att bedöma förändringar i skörhetsnivåer hos äldre personer som bor hemma under 5 månader och att undersöka de funktionella förändringarna i depression och ensamhet från en baslinje före studien (t1) till en period efter studien (t2) och hur dessa relaterar till skörhet. Vid baslinjen bedömer vårdpersonal deltagarna för att avgöra vilka typer av stöd som är mest lämpliga. Detta kan inkludera deltagande i aktivitetscenter för äldre, gruppträningsskurser, promenadklubbar, stickklubbar och sociala middagar.

Forskningsfrågor:

- Finns det identifierbara förändringar i depression som kan observeras från t1 till t2, och hur relaterar dessa förändringar till skörhet?
- Finns det identifierbara förändringar i ensamhet som kan observeras från t1 till t2, och hur förhåller sig dessa förändringar till skörhet?

Metoder: Denna för-efterstudie, som registrerats på ClinicalTrials.gov (NCT05837728), omfattar tvärprofessionella team bestående av sjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter som genomför bedömningar av hälsobehov. Dessa bedömningar genomfördes inledningsvis vid baslinjen och igen efter fem månader. Urvalet består av 40 hemmaboende äldre personer som är 75 år eller äldre och som har ansökt om kommunala hälso- och omsorgstjänster i Norge. Dataanalysen består av deskriptiv statistik, enkla tester samt presentation av diagram och korrelationskoefficienter.

Preliminär översikt över resultaten:

Depression och skörhet:

- Baslinje (t1): identifierade 13 deltagare med depression, 5 mycket deprimerade och 8 deprimerade.
- Fem månader senare (t2): bland dessa 13, förbättrat (7), oförändrat (5), försämrat (1) och nya fall (6).
- Skörhetsnivåer bland dem med förbättrad depression: förbättrad (2), försämrad (3) och oförändrad (2). De återstående deltagarna hade stabila skörhetsnivåer under hela studieperioden.

Ensamhet och skörhet:

- Baslinje (t1): 2 deltagare identifierades som mycket ensamma och 6 som ensamma på gränsen till ensamma. "Gränsfall till ensamhet" avser poäng på gränsen mellan "ensam" och "inte ensam".
- Fem månader senare (t2): ensamhetsnivån förbättrades hos alla 8 deltagare, men det fanns 1 nytt fall.

- Skörhetsnivåer bland dessa deltagare: försämrade (3), oförändrade (5) och förbättrade (1).

Viktiga insikter:

- Depression och ensamhet: det har skett betydande förbättringar inom båda områdena, vilket visar på fördelarna med inkluderande samhällsbaserade sociala aktiviteter och stödtjänster.

- Skörhet: Det blandade resultatet för skörhetsnivåerna tyder på ett komplext samspel mellan psykisk hälsa och fysiskt välbefinnande.

- Uppkomsten av nya fall av depression och ensamhet understryker det ständiga behovet av omfattande och kontinuerligt stöd.

Reflektion: Vår forskning har gett insikt i de utmaningar som äldre vuxna möter när de engagerar sig i sina samhällen. Dessa utmaningar belyser de faktorer som hindrar äldre från att få kontakt med andra, vilket understryker behovet av ytterligare forskning och riktade lösningar. Vi stöder införandet av personliga vårdplaner som är anpassningsbara och skraddarsydda för att tillgodose individuella behov, så att alla äldre vuxna kan dra full nytta av initiativ som syftar till att förbättra deras integration i samhället. Även om det i sig är värdefullt att organisera sociala aktiviteter är det lika viktigt att ge tillgång till omfattande hälso- och sjukvårdstjänster. Tillsammans bidrar dessa insatser till att skapa en mer inkluderande och stödjande miljö för våra äldre samhällsmedborgare.

Marion Scheider-Yilmaz, PACTE-laboratoriet, universitetet i Grenoble Alpes, Frankrike

Social inkludering av äldre vuxna i en överblick. Design citoyen: ett deltagande forskningsprojekt med äldre vuxna

Bakgrund: Ett brett spektrum av deltagarbaserade metoder och forskningsprojekt som involverar äldre vuxna utvecklas för närvarande i Frankrike och på andra håll. Även om det har blivit ett gemensamt mål att inkludera äldre vuxna i forskning och projekt som direkt berör dem, är det ofta otillräckligt fokus på att involvera olika grupper och profiler. Följaktligen tenderar deltagarbaserade metoder att engagera mycket homogena grupper och därmed fortsätta att osynliggöra andra (t.ex. äldre invandrare, äldre kvinnor, äldre vuxna med funktionsnedsättning).

Målsättning: Detta forskningsprojekt syftar till att utveckla en deltagarbaserad metod som involverar en rad olika profiler av äldre vuxna i lokala beslutsprocesser. Till att börja med testas prototypen av metoden på en experimentell plats (T1), och sedan kommer den att testas ytterligare på åtta andra platser i Frankrike av en grupp forskare (T2). Metoden kommer så

småningom att utvärderas av de inblandade forskarna med hjälp av en gemensam bedömningsram och översättas till en verktygslåda.

Forskningsfrågor:

- Skiljer sig resultaten av deltagarprocessen åt beroende på vilka grupper av äldre som deltar?
- Leder utformningen av en metod som riktar sig till de mest utestängda grupperna av äldre vuxna till större delaktighet i deltagande forskning och i slutändan i beslutsprocessen?

Metodik: Forskningsprojektet omfattar utveckling och testning av en deltagarbaserad metod där deltagarna utformar och presenterar konkreta lösningar för lokala nyckelaktörer och beslutsfattare. Två grupper bildas: en med äldre som är mycket engagerade i sociala och medborgerliga aktiviteter, och en med äldre som vanligtvis är mindre eller inte alls engagerade i sådana aktiviteter. Metoden använder sig av en uppsättning inkluderande verktyg för att hjälpa grupperna att genomföra en lokal diagnos och utveckla lösningar på de identifierade problemen. Metoden har sedan beskrivits i detalj i en verktygslåda och kopierats av olika forskargrupper i hela Frankrike.

Preliminär översikt över resultaten:

- Ett mångsidigt deltagande leder till varierande resultat: De preliminära testerna av den deltagande metoden visar att resultaten av den deltagande processen varierar avsevärt beroende på mångfalden i de äldre vuxengrupper som deltar. Grupper med olika bakgrunder och nivåer av engagemang i sociala och medborgerliga aktiviteter ger olika perspektiv och lösningar, vilket belyser vikten av inkludering i deltagande forskning.
- Ökad inkludering genom riktade metoder: Den metod som utformats för att inkludera de mest utestängda grupperna av äldre vuxna - såsom äldre invandrare, äldre kvinnor och äldre vuxna med funktionsnedsättning - visar på en högre grad av inkludering i både forskningsprocessen och beslutsresultaten. Detta riktade tillvägagångssätt gör att marginaliserade röster på ett effektivt sätt kommer till tals i lokala beslutsprocesser.
- Effektiv användning av inkluderande verktyg och tips: De inkluderande verktyg som används i den deltagande metoden har visat sig vara effektiva för att göra det möjligt för äldre vuxna att genomföra lokala diagnoser och utveckla konkreta lösningar. Verktygen underlättar engagemanget och säkerställer att alla deltagare, oavsett deras tidigare nivå av samhällsengagemang, kan bidra på ett meningsfullt sätt till projektet.
- Metodens skalbarhet och replikerbarhet: Den framgångsrika replikeringen av den deltagande metoden på flera platser i Frankrike tyder på att metoden är skalbar och kan anpassas till olika sammanhang. Den gemensamma bedömningsramen och verktygslådan som utvecklats genom denna forskning ger ett standardiserat tillvägagångssätt som kan användas av olika forskarlag, vilket säkerställer konsekvent korsanalys av de lokala resultaten.

Reflektion: Resultaten av detta forskningsprojekt understryker den avgörande betydelsen av mångfald och inkludering i deltagande metoder som involverar äldre vuxna. Genom att aktivt försöka inkludera en mängd olika profiler av äldre vuxna, särskilt de som ofta marginaliseras, berikar projektet inte bara beslutsprocessen med olika perspektiv utan säkerställer också att rösterna från dem som vanligtvis inte hörs förstärks. Framgången med de inkluderande verktygen och metoderna för att engagera deltagare med olika bakgrund och nivåer av samhällsengagemang belyser potentialen för att dessa metoder kan anpassas och skalas upp i olika sammanhang.

Bibliografi:

Vial, S., (2017), Le design, Presses Universitaires de France, <https://doi.org/10.3917/puf.vial.2017.01>

Viriot Durandal, J.P., Moulaert, T., Scheider-Yilmaz, M., (eds.), (2024), Ageing in communities and territories, Retraite et Société, Special English issue n°1, CNAV, <https://doi.org/10.3917/rs1.hs1.0010>

Scheider-Yilmaz, M., Viriot Durandal, J-P., Fougeyrollas, P., (eds.), (2023), Citoyenneté et droits humains : réflexions croisées entre le handicap et le vieillissement [Citizenship and Human Rights: Cross Perspectives on Disability and Ageing], Aequitas - Journal of human development, disability, and social change, nr 29, 140 s.

<https://www.erudit.org/fr/revues/aequitas/2023-v29-n2-aequitas08962/>

Scheider-Yilmaz, M., (2022), Citoyenneté engagée et autonomie : le cas de la participation des personnes handicapées et des personnes âgées dans les Conseils Départementaux de la Citoyenneté et de l'Autonomie [Aktivt medborgarskap och autonomi: deltagande av personer med funktionsnedsättning och äldre vuxna i Conseils Départementaux de la Citoyenneté et de l'Autonomie], doktorsavhandling, University of Lorraine, 392 <https://www.theses.fr/2022LORR0223>

Charles Waldegrave, Giang Nguyen, Monica Mercury, Catherine Love, Chris Cunningham, The Family Centre Social Policy Research Unit, Lower Hutt, Wellington, Nya Zeeland

Deltagande metoder med ursprungsbefolkningar för att förbättra politiska åtgärder

Målsättning

Denna forskning syftar till att tillhandahålla samskapad kvalitativ och kvantitativ information om kaumātua (Māori-äldste i Nya Zeeland) välbefinnande och deltagande för kulturellt lämplig policyutformning, miljöplanering och kulturellt anpassade tjänster. Det specifika syftet med presentationen var att beskriva den del av forskningen som utfördes för att utveckla autentiska socioekonomiska mått (och skalor) för kaumātua genom möten för gemensamt skapande som var utformade för att övervinna västerländska fördomar och som var centralt inriktade på maoriernas värderingar och uppfattningar om välbefinnande. Studien är en del av en större studie med titeln: Tai Kaumātuatanga Older Māori Wellbeing and Participation: Present and Future Focus och finansieras av Ageing Well National Science Challenge i Nya Zeeland.

Syftet med att utveckla kulturellt baserade sociala mått var att de nuvarande indikatorskalorna som används för att tillhandahålla bevis för beslutsfattande och utveckling av tjänster är västerländska och inte återspeglar viktiga aspekter av maoriernas värderingar. Vissa aspekter av till exempel ensamhet, diskriminering och sociala kontakter är universella, medan andra aspekter är kulturellt specifika. Äldre maorier värdesätter andlighet, kollektiva sätt att tänka och göra saker samt genealogiska kopplingar som primära sätt att vara, vilket står i kontrast till västvärldens fokus på sekularism, individualism och kärnfamiljsstrukturer. Västerländska skalor återspeglar naturligtvis de kulturer som de har vuxit fram ur, och därför är de bevis som de producerar för beslutsfattande till exempel lämpliga för västerländska samhällen, men de fångar inte de unika māorispecifika aspekterna av till exempel ensamhet, välbefinnande eller till och med diskriminering. Om bevisen inte fångas upp fokuserar beslutsfattare och de som utvecklar tjänster ofta helt enkelt på de bevis som de har framför sig och de unika kulturella aspekterna ignoreras. Detta kan förklara varför resultaten för icke-västerländska grupper, och i synnerhet för ursprungsbefolkningar, ofta är mindre framgångsrika än för vanliga västerländska grupper.

Metodik

En kvalitativ metod för samskapande med äldre maorier användes för att konstruera en indikatorskala för äldre maoriernas välbefinnande som återspeglade deras världsbild och erfarenheter. Detta är en av sex indikatorer som håller på att utvecklas. De andra skalorna fokuserar på ensamhet, sociala kontakter, diskriminering, övergrepp och välbefinnande i grannskapet.

Co-creation hui (möten) med äldre māori ägde rum i hela Aotearoa (māoris ord för Nya Zeeland) med åtta olika grupper av äldre māori. Dessa leddes av Māori-forskare som ingick i forskargruppen. Huvudena var deltagarbaserade och genomfördes på ett maoriskt sätt som uttryckte deras värderingar och sätt att göra saker. I varje grupp ingick: Karakia och mihi (välsignelse och välkomsttal); Waiata tautoko (stödsång); Mihimihi Whakawhanaungatanga (presentationer om vem du är); Manaakitanga (gästfrihet); Hui Kōrero - (främja och uppmuntra öppen dialog); Wānanga Kōrero - (Insamling av idéer och mātauranga (kunskap) -

spelas in med samtycke); Poroporoaki (Avslutande tankar, reflektion och tack); Koha (en gåva för deras tid); Waiata och karakia ano (Sång och välsignelse).

Kaupapa, eller fokus, för hui handlade om välbefinnande och livskvalitet. Deltagarna uppmanades att berätta om lycka och trygghet som ger dem livskvalitet eller välbefinnande. De uppmanades att dela med sig av de viktigaste sakerna som gjorde dem lyckliga som äldre Māori. Vad får dem och andra Māori i deras egen ålder eller äldre att känna sig trygga och bekväma? Vad minskar deras lycka? Vilka är de saker som får dem att känna sig osäkra och obekväma? Vad ger dem och andra äldre Māori-vänner och släktingar en känsla av tillfredsställelse? Svaren spelades in (med tillstånd) och tematiserades. De primära temana utvecklades till frågor för att skapa en första skala för äldre maoris välbefinnande.

Den gemensamt skapade Older Māori Wellbeing Scale, tillsammans med de andra liknande sociala skalor som nämns ovan, placerades sedan i ett frågeformulär som administrerades till ett nationellt slumpmässigt urval av 2 000 Māori 50 år och äldre. I analysen av resultaten kunde vi testa skalorna för statistisk tillförlitlighet och giltighet. På så sätt kunde en del av samskapad forskning testas med kvantitativa metoder avseende dess lämplighet att användas som en indikatorskala, i det här fallet en välbefinnandeskala.

Resultat

De gemensamt skapade svaren tematiserades och 12 frågor som återspeglade de mest återkommande temana togs fram för välbefinnandeskalan. Detta var de kvalitativa resultaten i den här studien. Tre exempel på de tolv frågor som framkom i analysen var t.ex:

- Jag har goda kontakter med Te Ao Māori (Māori-världen)

Instämmer helt/ Instämmer/ Instämmer inte/ Instämmer inte alls

- Jag har en wairua (andlig) koppling i mitt liv

Instämmer helt/ Instämmer/ Instämmer inte/ Instämmer inte alls

- Jag känner mig respekterad och kan bidra till min whānau (utökade familj) och mitt samhälle

Ofta/ömsom/inte ofta/aldrig

De 12 frågorna i den gemensamt skapade Older Māori Wellbeing Scale testades sedan för reliabilitet och validitet i en undersökning med ett nationellt slumpmässigt urval av över 2 000 äldre maorier. Resultaten visade höga poäng, betydligt över tröskelvärde, med Cronbach's Alpha, vid test av intern konsistens och tillförlitlighet med en poäng på 0,843 för de 12 frågorna. Resultaten av den konfirmerande faktoranalysen var också starka. Med hjälp av R-paketet lavaan. Alla frågor utom två hade en faktorladdning som låg långt över 0,4, sju frågor låg över 0,5 och tre frågor låg långt över 0,7, vilket visar att skalorna är giltiga.

Betydelse: Betydelsen av denna forskning är att den har utvecklat en innovativ metodik för att dra nytta av kunskapen hos de människor för vilka skalorna skapades, för att utforma verktyg som kan användas för bevis i beslutsfattande och tillhandahållande av tjänster för deras eget folk. Genom att tillsammans med dessa grupper utveckla sociala indikatormått som inkluderar deras kunskaper och erfarenheter av livskvaliteten i deras samhällen, kan man få fram skarpare bevis för inkluderande beslutsfattande och tillhandahållande av tjänster. Den internationella standardskalan fångar upp universella aspekter av ensamhet, men inte de viktiga kulturspecifika aspekterna.

Bibliografi:

Cogburn, C. (2019). Kultur, ras och hälsa: Konsekvenser för rasmässiga orättvisor och folkhälsa. *The Millbank Quarterly*, 97(3), 736-761

Hitti, A., Mulvey, K., & Melanie, K. (2011). Social exkludering och kultur: Rollen för gruppnormer, gruppidentitet och rättvisa. *Anales de Psicología*, 27(3), 587-599, specialutgåva "Prejudice: Sociodevelopmental perspectives"

Love, C. (2006) "Maori Perspectives on Collaboration Colonisation in Contemporary Aotearoa/New Zealand Child and Family Welfare Policies and Practices" i Cameron, G. & Freymond, N. (Eds) "Towards Positive Systems of Child and Family Welfare: International Comparisons of Child Protection, Family Service and Community Caring Systems". Toronto, University of Toronto Press: University of Toronto Press (s. 237-268).

Pihama, L. (2001). *Tihei mauri ora Att hedra våra röster: Mana wahine som kaupapa Māoris teoretiska ramverk*. Opublicerad doktorsavhandling. Auckland, Nya Zeeland: Aucklands universitet.

Raleigh, V., & Holmes, J. (2021). Hälsan hos personer från etniska minoritetsgrupper i England. The King's Fund. <https://www.kingsfund.org.uk/publications/health-people-ethnic-minoritygroups-england>

Smith, L. (1999). *Avkoloniserande metodologier: Forskning och ursprungsbefolkningar*. New York & Dunedin: Zed Books & Otago University Press.

Waldegrave, C., Cunningham, C., Love, C., Nguyen, G. och Mercury. M. (2023) Samskapande av kulturellt nyanserade sociala åtgärder med äldre från ursprungsbefolkningen. I A. Urbaniak och A. Wanka (red.) *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research*. DOI: 10.4324/9781003254829

Waldegrave, C., och Mercury. M. (2023) Medskapande forskning: Medforskarnas parallella samtal. I A. Urbaniak och A. Wanka (red.) *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research*. DOI: 10.4324/9781003254829

Wang, Y., Chen, X., Chen, W., Zhang, Z., Zhou, Y., & Jia, Z. (2020). Etnicitet och ojämlikhet i hälsa: En empirisk studie baserad på 2010 års China survey of social change (CSSC) i västra Kina. *BMC Public Health*, 20(637), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12889-020-08579-8>

Arbetsgrupp 3

WG 3

Technology and
Innovation

Arbetsgrupp 3 (WG3) riktar sig till äldre vuxna som kan känna sig eftersatta i dagens digitala värld. Detta inkluderar individer som kan ha svårt att använda datorer, smartphones eller internet, liksom de som kanske inte har de nödvändiga enheterna eller programvaran för att engagera sig i teknik på ett effektivt sätt. WG3 arbetar för att bidra till att säkerställa att den digitala omvandlingen inkluderar äldre vuxna. Arlind Reuter & Peter Enste med Alexander Kucharski leder denna grupp och organiserade WG 3-sessionen i Kraków. Följande talare presenterade under denna session: Leen Broeckx, Sonay Caner-Yildirim, Cecilia Sik-Lanyi, María-Trinidad Herrero, Krzysztof Klinecicz, Arlind Reuter och Alexander Kucharski.

Leen Broeckx, LiCalab, Belgien

LiCalab (Living and Care Lab) - hållbart användarinflytande genom Living Lab-metoden

Huvudsaklig forskningsfråga / mål

Vid PAARNets öppningskonferens presenterade LiCalab sin metod för att delta i forskning om vårdteknik och innovation.

LiCalabs huvudmål är att stödja organisationer och företag att utveckla vårdinnovationer genom att involvera slutanvändaren (medborgare, vårdpersonal och andra intressenter), från början av utvecklingen till marknadsintroduktionen.

Metoder

Living labs kan definieras som öppna innovationssystem där intressenter bidrar till utforskning, samskapande, utvärdering och uppskalning av lösningar för att skapa hållbar påverkan i verkliga förhållanden (European Network of Living Labs (ENoLL), 2023).

LiCalab är en forskningsgrupp vid Thomas More University of Applied Sciences i Flandern, Belgien. För att bygga ett hållbart lokalt ekosystem för innovation har LiCalab utvecklat en stor användargrupp.

Att bygga upp och underhålla en användargrupp, även kallad en "användarpanel", innebär många fördelar för utvecklare, forskare och medborgarna själva.

Resultat

Drygt 60% av användarpanelen är i åldersgruppen 60 år eller äldre.

Att involvera äldre vuxna redan från början av innovationsprocessen är en win-win-situation. För forskarna ger detta deltagande tillvägagångssätt mycket värdefulla insikter om användningssammanhanget. Och slutanvändaren (den äldre personen eller patienten) får möjlighet att bidra till en designprocess som expert på sitt dagliga liv. Det slutgiltiga målet är att utforma en innovativ produkt som är skräddarsydd för slutanvändarens behov och förväntningar.

Användarforskningen i Living Lab bygger broar mellan företag, vårdorganisationer och de äldre vuxna. Det finns fortfarande ett glapp och intressenterna är inte alltid på samma sida.

När äldre vuxna följer med på denna resa av vårdinnovation lär de sig nya saker om olika typer av hjälpmedel och verktyg. Mycket uppmärksamhet ägnas åt digital inkludering. Alla måste vara med och utföra ett test i verkliga livet av en viss digital applikation, en steg-för-steg-plan, personlig coaching och helpdesk säkerställs av panelchefen.

Två viktiga faktorer bidrar till LiCalabs hållbarhet. Det är den höga kvaliteten på forsknings- och innovationsverksamheten och för det andra strategin för att involvera intressenter. Dessa steg beskrivs mer utförligt i färdplanen för att etablera ett hållbart Living Lab som LiCalab utvecklade för ACSELL-projektet (ACSELL, 2023).

LiCalab investerar varje dag i att aktivt rekrytera enskilda användare till specifika projekt och detta kombineras med community building-aktiviteter på lång sikt där användarpanelen kan träffas och umgås.

När man samlar in individuella uppgifter är det viktigt att skapa ett säkert utrymme, både vid interaktioner ansikte mot ansikte och vid databashantering online. Panelcheferna är grindvakter för användargruppens data. Att hantera deltagarnas personuppgifter på ett varsamt sätt är nyckeln till att bygga upp ett förtroendefullt förhållande. Panelmedlemmarna kan göra välgrundade och självständiga val genom att de informeras på ett öppet sätt och med lättbegripliga ord.

Medlemmar i samhället tycker om att komma till forskningsaktiviteterna och säger saker som "Det är något positivt i mitt liv. Jag har bra känslor för det." och "När jag kommer till LiCalabs aktiviteter känner jag mig alltid som hemma.". LiCalabs användargrupp visar tydligt en hög inre och altruistisk motivation. Deltagarna får också ett uppskattande mejl och ett litet incitament som en bokkupong som tack för sin tid och sina ansträngningar.

LiCalab främjar människocentrerad design inom områdena medicinsk vård, rehabilitering, vårdteknik, assisterat boende, aktivt och hälsosamt åldrande samt psykisk hälsa. LiCalab utforskar och validerar nya produkter och tjänster genom deltagande metoder som co-creation-sessioner och pilottester i verkliga livet. Och detta med protokoll av hög kvalitet. Och alltid med en central roll för användaren.

Bibliografi

- ACSELL (2023). Etablering av ett laboratorium för hållbar livsstil. <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/acsell/library/>
- Det europeiska nätverket för levande laboratorier (ENoLL) (2023, 5 september). Om oss. <https://enoll.org/about-us/>

Sonay Caner-Yıldırım, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Türkiye

Att stärka en äldre vuxen katastroföverlevare och stödgivare: En fallstudie av teknikmentorskap i Türkiye

Huvudsaklig forskningsfråga / mål:

I den här fallstudien undersöks hur ett årslångt teknikmentorskap påverkade en 66-årig mentalvårdsspecialist som inte bara överlevde de förödande jordbävningarna i Turkiet den 6 februari 2023, utan också anmälde sig frivilligt för att ge stöd i ett psykosocialt program efter katastrofen. Forskningen använder ett deltagande och intergenerationellt tillvägagångssätt för att undersöka effekten av individualiserad teknikmentorskap för att främja digital integration bland äldre vuxna under dessa exceptionella omständigheter. Deltagarens unika dubbla roll som både överlevare och mentalvårdspersonal bidrar med ytterligare ett lager av komplexitet till studien. Genom att koncentrera sig på detta speciella sammanhang syftar forskningen till att bidra till den växande kunskapen om digital kompetens bland äldre vuxna. Dessutom skiljer den sig från tidigare studier som har undersökt effekterna av intergenerationellt lärande och deltagande forskningsmetoder på digital kompetens i denna åldersgrupp (t.ex. Cheng et al., 2021; Lee & Kim, 2018).

Metoder

Forskningen bygger på en metod med en enda fallstudie, där både semistrukturerade intervjuer och standardiserade frågeformulär används för att samla in data om deltagarnas erfarenheter och resultat. Under 12 månader fick den 66-åriga mentalvårdsspecialisten individualiserad teknikutbildning av en 37-årig expert på undervisningsteknik. I studien samlades och analyserades kvalitativa data från den semistrukturerade intervjun och kvantitativa data från Digital Competence Scale (Gümüş & Kukul, 2023) och en anpassad Expectancy-Value-Cost (EVC)-skala (Kosovich et al., 2015).

Den deltagande forskningsansatsen säkerställde att deltagaren var aktivt engagerad i forskningsprocessen och placerade sina unika erfarenheter och perspektiv i centrum för undersökningen. Detta tillvägagångssätt överensstämmer med rekommendationerna om att involvera äldre vuxna i utformningen och genomförandet av initiativ för digital kompetens (Buffel, 2018; Xie et al., 2020). Deltagarens insikter och rekommendationer, som att ta hänsyn

till äldre vuxnas kognitiva kapacitet när man utvecklar utbildningsprogram, understryker vikten av att införliva deras erfarenhetskunskap i skapandet av effektiva insatser.

Studiens generationsöverskridande komponent, där en 37-årig mentor ger personlig teknikutbildning till den 66-åriga deltagaren, är särskilt relevant när det gäller att främja digital inkludering bland äldre vuxna. Forskning har visat att lärande mellan generationer kan förbättra äldre vuxnas digitala kompetens och förbättra deras attityder till teknik (Cheng et al., 2021; Lee & Kim, 2018). Genom att främja en samarbetsrelation mellan mentorn och adepten omfattar studien principerna för intergenerationellt lärande och främjar ömsesidig förståelse och kunskapsutbyte mellan generationerna.

Integrationen av deltagande forskning och intergenerationellt lärande är avgörande i den här studien, eftersom det säkerställer att teknikmentorinsatsen anpassas till de äldre deltagarnas specifika behov, preferenser och övertygelser. Detta tillvägagångssätt förbättrar inte bara interventionens effektivitet utan främjar också en känsla av egenmakt och ägande för deltagaren i deras digitala inlärningsresa. Det unika sammanhanget efter katastrofen understryker ytterligare betydelsen av dessa metoder, eftersom de gör det möjligt för deltagarna att utveckla digitala kompetenser som är direkt tillämpliga på deras roll när det gäller att ge psykosocialt stöd till andra som drabbats av katastrofen.

Resultat

Det tekniska mentorprogrammet hade en positiv inverkan på deltagarnas digitala kompetens, och förbättringar noterades i fem av de sex dimensioner som utvärderades av Digital Competence Scale. De största framstegen observerades inom säkerhet och datakunskap, följt av kommunikation och samarbete. Deltagarens förbättrade digitala kompetens påverkade hans övergripande välbefinnande positivt och gjorde det möjligt för honom att ge bättre stöd till andra efter katastrofen. De blandade resultaten när det gäller digital självförmåga och EVC-skalan understryker dock att det är nödvändigt att ta hänsyn till individuella attityder och motiv när det gäller teknikanvändning.

Studien understryker vikten av att anpassa teknikmentorinitiativ för att tillgodose äldre vuxnas unika behov, preferenser och övertygelser. Det deltagande och generationsöverskridande tillvägagångssättet som användes i denna studie utgör en lovande modell för att främja digital inkludering bland äldre vuxna, särskilt under extraordinära omständigheter. Resultaten bidrar till den växande forskningen om äldre vuxnas digitala kompetens och effektiviteten i deltagande och intergenerationella metoder för att främja digital inkludering.

Studiens begränsningar inkluderar dess fokus på en enda deltagare och det specifika sammanhanget efter katastrofen, vilket kan begränsa resultatens generaliserbarhet. Undersökningens djupgående och longitudinella karaktär ger dock värdefulla insikter i de långsiktiga effekterna av teknikmentorskap på äldre vuxnas digitala kompetens och välbefinnande.

Konsekvenser för praktiken innebär att det är nödvändigt att utforma teknikmentorprogram som tar hänsyn till äldre vuxnas kognitiva kapacitet, inlärningspreferenser och situationsfaktorer. Genom att engagera äldre vuxna som aktiva deltagare i utformningen och genomförandet av dessa initiativ kan man säkerställa att deras unika behov och perspektiv beaktas. Dessutom understryker resultaten den digitala teknikens potential för att främja välbefinnande och motståndskraft bland äldre vuxna under extraordinära omständigheter, till exempel efter katastrofer.

Referenser

Buffel, T. (2018). Äldre medforskare utforskar åldersvänliga samhällen: Ett "inifrånperspektiv" på fördelarna och utmaningarna med peer-research. *The Gerontologist*, 59(3), 538-548. <https://doi.org/10.1093/geront/gnx216>

Cheng, H., Lyu, K., Li, J., & Shiu, H. (2021). Att överbrygga den digitala klyftan för äldre vuxna på landsbygden genom lärande mellan generationer i familjen: ett klassrumsfall i en grundskola på landsbygden i Kina. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1), 371. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010371>

Gümüş, M. M., & Kukul, V. (2023). Utveckling av en digital kompetensskala för lärare: validitets- och tillförlitlighetsstudie. *Utbildning och informationsteknik*, 28(3), 2747-2765.

Kosovich, J. J., Hulleman, C. S., Barron, K. E., & Getty, S. (2015). Ett praktiskt mått på elevers motivation: Etablering av validitetsbevis för skalan förväntan-värde-kostnad i mellanstadiet. *The Journal of Early Adolescence*, 35(5-6), 790-816.

Lee, O., & Kim, D. (2018). Överbrygga den digitala klyftan för äldre vuxna via intergenerationell mentor-upp. *Forskning om socialt arbete i praktiken*, 29, 786 - 795. <https://doi.org/10.1177/1049731518810798>

Xie, B., Charness, N., Fingerman, K., Kaye, J., Kim, M. T. och Khurshid, A. (2020). När det digitala blir en nödvändighet: Att säkerställa äldre vuxnas behov av information, tjänster och social inkludering under COVID-19. *Journal of Aging & Social Policy*, 32(4-5), 460-470. <https://doi.org/10.1080/08959420.2020.1771237>

Introduktion till forskningen vid forskningslaboratoriet för 3D Virtual and Digital Realities

Cecilia Sik-Lanyi, Hungarian Research Network, University of Pannonia, Veszprem, Ungern

Forskningslaboratorium för virtuella och digitala verkligheter i 3D

Laboratoriet undersöker IT-utvecklingen av virtuella och digitala 3D-miljöer och genomför tekniska och vetenskapliga aktiviteter som är nödvändiga för deras utveckling. Laboratoriet forskar kring nya kognitiva förmågor hos människor och artificiell intelligens som uppträder i

virtuella miljöer. Laboratoriet kan utveckla virtuella 3D-världar, e-learning och speciella miljöer, där användarnas effektivitet är betydligt högre än i traditionella, vanliga fönsterbaserade digitala gränssnitt. Dessutom rekommenderar laboratoriet tillämpningar inom sjukvården, t.ex. för att stödja rehabiliteringsprocesser.

Laboratoriets föregångare var forskningslaboratorierna "Virtuella miljöer och färgvetenskap" och därefter "Virtuella miljöer och tillämpad multimedia". Laboratoriet fortsätter sitt arbete genom att behålla traditionerna, den vetenskapliga kulturen och forskningsområdena från det tidigare laboratoriet. Forskningslaboratoriet ägnar sig också åt korrekt bearbetning och tillämpning av bildinformation ur en visuell-fysiologisk och visuell-psykologisk synvinkel. I detta syfte bedrivs forskning om optimal visning av visuell information i virtuella miljöer.

Medlemmar i forskningslaboratoriet

Prof. Cecília Sik-Lanyi, D.Sc., professor

Prof. Peter Baranyi, D.Sc., professor

Dr. habil Mihálykóné Dr. Orbán Éva, Ph.D., biträdande professor

Dr Tibor Guzsvinecz, PhD, docent

Szabó Patrícia, doktorand

Jinat Ara, doktorand

Hanan Mohamed Namrouti, doktorand

Mochammad Hannats Hanafi Ichsan, doktorand

Internationella partners

Prof. David Brown, Nottingham Trent University, Computing and Informatics Research Centre, Interactive Systems Research Group, Nottingham, Storbritannien

Prof. Geraldine Leader, National University of Ireland, Galway Irish Centre for Autism and Neurodevelopmental Research, Galway, Irland

Prof. Ilona Heldal, Høgskulen på Vestlandet, Bergen, Norge

Dr. hab. Nils Haneklaus, Donau-Universität Krems, Krems, Österrike

Dr. Renáta Cserjési, docent, ELTE, E-MIND Research Laboratory, Budapest, Ungern

Dr. Zeynep Şahin Timar, Karadeniz Teknik Universitesi Kanuni Kampusu, Trabzon, Turkiet

Dr Mostafa Abdallah Abbas Atwa Elgendy, Benha University, Kairo, Egypten

Metoder

När vi utvecklar ny programvara, t.ex. serious games för rehabilitering eller kompetensutveckling, använder vi oss alltid av participatory design. Participatory design inom programvaruutveckling är ett tillvägagångssätt som aktivt involverar alla intressenter i designprocessen för att säkerställa att resultatet uppfyller deras behov och är användbart. Det innebär att vi alltid frågar våra framtida användare och t.ex. vårdgivare, terapeuter, speciallärare etc. om deras behov. Dessutom görs många tester under utvecklingsprocessen fram till dess att produkten släpps. Vi genomför användartester för att identifiera användbarhetsproblem och samla in förbättringsförslag. Genom samarbete och delat beslutsfattande, där vi drar nytta av olika deltagares kunskaper, färdigheter och perspektiv, skapar vi effektivare och mer användarvänliga programvarulösningar. Resultatet blir en programvara som är enklare att använda och som uppfyller användarnas verkliga behov och preferenser, och dessutom kan vi förbättra den övergripande användarupplevelsen.

Om laboratoriet:

Laboratoriet har deltagit i 9 internationella konsortier med stöd från EU, lett 8 bilaterala projekt och deltagit i 5 COST Action under de senaste 20 åren. Laboratoriet har också anordnat många internationella konferenser.

Utvalda internationella projekt

- Forskning inom Design for All: "Design for All for eInclusion" inom projektet skapades nytt material som behandlar stödjande teknik och tillgänglig design samt publikationer
- Utveckla ett internationellt accepterat utbildningsmaterial på 60 högskolepoäng om "Tillgänglig webbdesign".
- Utforma stödprogram för att stödja arbete och individuellt boende för ungdomar med inlärningssvårigheter och psykiska funktionshinder
 - o Projektet "Game On Extra Time": UK/08/LLP-LdV/TOI/163_181
 - o Projektet "Intelligenta seriösa spel för social och kognitiv kompetens": 2015-TR01-KA201-022247
 - o TD COST Action TD1309 - "Lek för barn med funktionsnedsättning"
- Utformning av virtual reality-baserade spel för rehabilitering av strokepatienter
 - o "Telemedicine System Empowering Stroke Patients to Fight Back", Information and Communication Technologies Collaborative Project: 288692 (EU FP7-ICT-2011-7)
- Utveckla och tillämpa tekniska hjälpmedel
 - o COST Action CA19104, Främja social integration genom teknik och egenmakt
 - o COST-åtgärd CA19142, Ledande plattform för europeiska medborgare, industrier, akademiker och beslutsfattare inom medietillgänglighet (LEAD_ME)

- o COST Action CA22167, Deltagande metoder med äldre vuxna (PAAR-net)
- Utveckling av ett förhandlingssimuleringspel för att underlätta utbildning
- o "Game On! Opportunities for Serious Games Development in Children's Health, Environmental Education & Language Learning" (Ungersk-Österrikiska bilaterala vetenskaps- och forskningsprojekt 2021-1.2.4-TÉT-2021-00007)

Resultat

Baserat på vår erfarenhet av utveckling under flera decennier är några av de resultat som lyfts fram saker som en utvecklare inte ens skulle tänka på förrän de stötte på det. Spelutvecklare är bra IT-ingenjörer inte bara för att de kan programmera bra utan också för att de kan ta hänsyn till mänskliga färdigheter när de utformar en programvara/ett spel. Även ingenjörer i datavetenskap blir riktigt bra spelutvecklare om de får erfarenhet av att designa för användare med olika behov. Komplexiteten ökar ytterligare om särskild uppmärksamhet också måste ägnas åt en eventuell funktionsnedsättning hos den framtida användaren. Det vi har lärt oss under de ovan nämnda projektens mjukvaruutvecklingsprocess är att ta hand om

- Ekologisk validitet,
- Kulturella skillnader,
- Skillnader mellan patienters och terapeuters idéer och behov och utvecklarens idéer,
- Fokusera på användarnas behov!

Men den viktigaste är "Nihil de nobis, sine nobis" (latinsk slogan), "Inget om oss utan oss"!

Bibliografi:

Ara, J.; Sik-Lanyi, C.; Kelemen, A. Tillgänglighetsteknik i webbutvärderingsprocessen: en systematisk litteraturöversikt. *Universell tillgång i informationssamhället*. 2023, <https://doi.org/10.1007/s10209-023-00967-2>

Szabó, P., Ara, J., Halmosi, B., Sik-Lanyi, C. Teknik utformad för att hjälpa personer med kognitiva funktionsnedsättningar. *Sustainability* 2023, 15(18), 13490; <https://doi.org/10.3390/su151813490>

Guzsvinecz, T., Orbán-Mihálykó, É., Perge, E., Sik-Lanyi, C. The effect of Engineering Education, on Spatial Ability, inVirtual Environments. *Acta Polytechnica Hungarica*, 2023, 20(5):11-30. http://acta.uni-obuda.hu/Guzsvinecz_OrbanMihalyko_Perge_SikLanyi_134.pdf

Guzsvinecz, T.; Orbán-Mihálykó, É.; Sik-Lanyi, C.; Perge, E. Undersökning av tider för genomförande av test av spatial förmåga i virtuell verklighet med hjälp av en skrivbordsskärm och Gear VR. *Virtual Reality*. 2022; 26, s. 601-614. DOI WoS Scopus

Guzsvinecz, T.; Sik-Lanyi, C.; Orban-Mihalyko, E.; Perge, E. Inverkan av visningsparametrar och visningsenheter på svar på test för rumslig förmåga i Virtual Reality-miljöer. Tillämpad vetenskap, 2020,10(2), 526; <https://doi.org/10.3390/app10020526>

Sik-Lanyi, C.; Orbán-Mihálykó, É. Tillgänglighetstestning av europeiska hälsorelaterade webbplatser. Arabian Journal for Science and Engineering, 2019, 44(11):9171-9190 <https://doi.org/10.1007/s13369-019-04017-z>

Sik-Lanyi, C.; Szucs, V.; Hirschler, R. Coloured shadows-Why they can be photographed, Color Res Appl. 2019; 44(6): 859-874, publicerad online: 9 augusti 2019 <https://doi.org/10.1002/col.22420>

Herrero MT, Reynaldos B, López-Arce N, Gonzalez-Cuello AM, Fernández-Villalba E, Clinical & Experimental Neuroscience (NiCE). Institutet för åldrandeforskning. Medicinska fakulteten. Universitetet i Murcia. Murcia, Spanien

Förbättring av äldre personers livskvalitet med fokus på deltagande, tidig upptäckt och spårning av problem

Sammanfattning:

I denna artikel föreslås ett nytt tillvägagångssätt för att förbättra livet för äldre vuxna genom att implementera en robotplattform kallad Juno+. Den hävdar att traditionella metoder ofta förbiser de positiva aspekterna av en äldre persons liv och föreslår ett mer uppskattande tillvägagångssätt baserat på konceptet PAAR (Participatory and Appreciative Action and Reflection), som analyserar olika åldersrelaterade problem som en robotplattform måste ta itu med, inklusive ensamhet, känslomässiga problem, kommunikationssvårigheter, hörselnedsättning och kognitiv nedsättning. Vår robotplattform testas på ett vårdhem, och det kommer att genomföras en storskalig studie för att utvärdera plattformens effektivitet och säkerställa att den tar hänsyn till användarnas olika behov av tidig upptäckt och spårning av problem i vardagen.

Förbättra äldre vuxnas livskvalitet

Det är viktigt att demokratisera den reflekterande praktiken genom att ta hänsyn till deltagande och uppskattande handling och reflektion (PAAR) (1). Detta koncept syftar till att utforska dess potential att möjliggöra utveckling och förbättring av arbetsmetoder och människors liv, både i särskilda och gemensamma sammanhang. Fyra strategiska "vändningar" krävs för att använda PAAR: uppskattande, stärkande, etiska och deltagande dimensioner.

Då är det obligatoriskt att ta hänsyn till både individernas uppfattning om sin egen hälsa och olika interventions- och behandlingsprocesser. För detta ändamål inkluderar vi PROM och PREM i våra interventioner, men tidigare konkreta intervjuer för att känna till varje persons preferenser och behov. PROM är bedömningsinstrument som mäter patientens uppfattning om sitt hälsotillstånd och sin livskvalitet, sitt välbefinnande, sina symtom, sina förmågor eller sin grad av autonomi. PREM samlar å andra sidan in information om den vård som patienten har fått, med fokus på hur mänsklig vården är, till exempel empati, värdighet, respekt, förståelse eller personlig vård, ur patientens synvinkel.

Allt eftersom åren går försämras livskvaliteten för äldre på grund av olika faktorer och omständigheter som ensamhet, känslomässiga problem, kommunikation, hörselnedsättning, kognitiv försämring eller ökad risk för fallolyckor. Därför kan vår robotplattform lindra, tidigt upptäcka och spåra alla dessa aspekter.

Ensamhet

Människor tenderar att leva mycket längre än de gjorde för några decennier sedan, och den förväntade livslängden är högre för kvinnor än för män. Rädslan för att vara ensam är en av de mest utbredda naturliga känslorna hos människor. Ensamhet är ett komplext problem som kräver ett sektorsövergripande svar, och det är viktigt att öka medvetenheten och genomföra åtgärder för att bekämpa det. Konsekvenserna kan bli allvarliga, bland annat depression, ångest, kognitiv försämring, försvagat immunförsvar och ökad risk för kroniska sjukdomar (2).

Emotionella problem

Äldre vuxna ställs inför en rad känslomässiga problem som kan påverka deras välbefinnande avsevärt. Det kan handla om depression, ångest, känslor av isolering och brist på sociala kontakter, stress och sorg efter att ha förlorat nära och kära. Dessa problem är behandlingsbara och med rätt diagnos och behandling kan de flesta äldre förbättra sitt humör och därmed sin livskvalitet. Förekomsten av känslomässiga problem hos äldre påverkas av olika faktorer som ålder, kön, hälsotillstånd, grad av social isolering eller personlig historia.

Kommunikation

Äldre människor har svårare att kommunicera med andra människor och naturligtvis också med läkare. Problem med hörsel, syn, rörlighet och minne gör det svårt att kommunicera på det mest lämpliga sättet. Även om det kan vara en långsammare process att prata med en äldre person måste vi ha tålamod och få dem att känna sig delaktiga. Ny teknik som använder telemedicin och elektroniska apparater är alltmer tekniskt problematisk för invandrare. Om den anpassas på rätt sätt kan den dock vara ett bra verktyg för att lära äldre att kommunicera, och robotplattformar kan utvecklas för att upptäcka problem tidigt, för att ingripa i tid.

Hörselproblem (tinnitus)

Tinnitus är en kronisk hörselnedsättning som ökar med stigande ålder (3). Tinnitus kan definieras som uppfattningen av ett ljud som inte genereras från någon källa utanför kroppen.

Det kan uppfattas som visslande, väsande, ringande och andra typer av ljud (4). Personligt anpassad ljudterapi kan fungera som en distraktion från tinnitus och ge en känsla av avslappning genom att maskera det ljud som produceras av tinnitus (5-6).

Initial kognitiv försämring

Den inledande kognitiva nedsättningen kännetecknas av försämrade känslor och prosodi (7). Den teknik som för närvarande finns tillgänglig gör det möjligt för oss att utföra icke-invasiva analyser. Med hjälp av dessa tekniker kan man analysera en persons känslomässiga tillstånd genom ansiktsuttryck och röst (8-10). Genom att extrahera funktioner kan vi alltså träna en modell som gör det möjligt för oss att känna igen en persons känslomässiga tillstånd, antingen genom ansiktsuttryck eller röst.

Plattformer för robotar

Roboten Juno är en prototyp av en hjälpmedelsrobot som hjälper till att förebygga fallolyckor för äldre personer och som också gör det möjligt för dem att utföra kognitiva stimuleringsövningar för att förbättra sin fysiska och emotionella hälsa. Juno kan enkelt integreras i möblemanget i det egna hemmet eller på vårdhemmet. Den kan teleopereras eller skickas till en plats och när målpositionen har nåtts interagerar den med användaren. Dessutom håller en enhet på att utformas för att hjälpa vårdpersonal att bedöma risken för fall telematiskt. Denna enhet kommer att anslutas till en molnapplikation som gör det möjligt för vårdpersonalen att förbättra sin diagnostiska kapacitet på distans, så att antalet övervakade brukare-patienter kan ökas utan att den vård som ges försämras.

Fall

En av de främsta orsakerna till skador och dödsfall hos äldre är fall. Med åren ökar risken för fallolyckor, och risken är större för kvinnor än för män. Olika kroniska sjukdomar som osteoporos, artrit eller balansproblem, depression, ångest, demens eller användning av vissa sederande eller lugnande läkemedel är faktorer som ökar risken för fall. Under utvecklingen av proof of concept kommer ett träningsdataset att genereras för att träna en modell som kan förutsäga risken för att äldre vuxna faller. Den kommer att utvärderas av vårdpersonal och terapeuter för att förbättra dess prediktiva kapacitet och kommer att integreras i den produkt som ska marknadsföras.

Proof of concept för 2024 syftar till att installera enheten på olika institutioner, så att ett representativt antal användare kan få tillgång till enheten, även med hänsyn till intersektionalitetsaspekter. Neurometri som samlas in av enheter som Emotiv eller Mindtooth integreras också när kognitiva stimuleringsuppgifter utförs, vilket gör att vi kan känna till en persons känslonivå, mentala arbetsbelastning, trötthet eller uppmärksamhet när övningarna utförs. I framtiden skulle det vara idealiskt att ha en helt personlig plattform som kan upptäcka tidiga tecken på kognitiv försämring genom att integrera information från ansiktsigenkänning, prosodi, hörselnedsättning och fallrisk, så att familjemedlemmar, släktingar, läkare och vårdpersonal kan varnas.

Referenser

1. Ghaye T, Melander-Wikman A, Kisare M, Chambers P, Bergmark U, Kostenius C, et al. Participatory and appreciative action and reflection (PAAR) - democratizing reflective practices. *Reflekterande praktik*. 1 de noviembre de 2008;9(4):361-97.
2. Ong AD, Uchino BN, Wethington E. Ensamhet och hälsa hos äldre vuxna: En mini-granskning och syntes. *Gerontologi*. 2016;62(4):443-9.
3. Jafari Z, Kolb BE, Mohajerani MH. Åldersrelaterad hörselnedsättning och tinnitus, demensrisk och resultat av hörsel förstärkning. *Ageing Res Rev*. diciembre de 2019;56:100963.
4. Han BI, Lee HW, Kim TY, Lim JS, Shin KS. Tinnitus: Kännetecken, orsaker, mekanismer och behandlingar. *J Clin Neurol*. 1 de marzo de 2009;5(1):11-9.
5. Wang J, Ding J, Song J, Hu L, Cong N, Han Z. En prospektiv studie av effekten av graden av ljudmatchning för tinnitus på effekten av skräddarsydd ljudterapi hos patienter med kronisk tinnitus. *ORL*. 3 de septiembre de 2021;84(3):229-37.
6. Mahboubi H, Haidar YM, Kiumehr S, Ziai K, Djalilian HR. Skräddarsydd kontra icke-skräddarsydd ljudterapi för behandling av tinnitus: En randomiserad crossover klinisk prövning. *Ann Otol Rhinol Laryngol*. octubre de 2017;126(10):681-7.
7. Ang J, Dhillon R, Krupski A, Shriberg E, Stolcke A. Prosody-based automatic detection of annoyance and frustration in human-computer dialog. En 2002 [citado 14 de mayo de 2024]. s. 2037-40. Tillgänglig på: https://www.isca-archive.org/icslp_2002/ang02_icslp.html
8. Akçay MB, Oğuz K. Erkännande av känslor i tal: Emotionella modeller, databaser, funktioner, förbehandlingsmetoder, stödmodaliteter och klassificerare. *Speech Commun*. 1 de enero de 2020;116:56-76.
9. Bianco S, Celona L, Ciocca G, Marelli D, Napoletano P, Yu S, et al. A Smart Mirror for Emotion Monitoring in Home Environments. *Sensors*. 9 de noviembre de 2021;21(22):7453.
10. El Ayadi M, Kamel MS, Karray F. Undersökning om igenkänning av känslor i tal: Funktioner, klassificeringsscheman och databaser. *Mönsterigenkänning*. 1 de marzo de 2011;44(3):572-87.

Krzysztof Klincewicz, Centre for Socially Responsible Innovations,
Faculty of Management, University of Warsaw, Polen

Äldre vuxnas deltagande i samskapande av produkter - upptäckt av behov
och konativ empowerment

Huvudsaklig forskningsfråga:

Studien syftar till att öka vår förståelse för hur upplevelsen av deltagande forskning utlöser förändringar i deltagarnas - äldre vuxnas - vardagsliv. Detta verkar vara en inspirerande forskningsväg för forskare, särskilt i samband med innovationer och teknik. Även om det finns en omfattande mängd bevis för varför människor går med i och fortsätter med deltagande studier (se t.ex. litteraturoversikt i: Klincewicz et al., 2024b), behöver vi fortfarande bättre förstå hur olika deltagande metoder förändrar livet för deltagande individer, inklusive äldre vuxna.

Studien drar nytta av en unik forskningsmiljö: EIT Food RIS Consumer Engagement Labs, ett projekt som finansieras av Europeiska institutet för innovation och teknik baserat på Horizon 2020- och Horizon Europe-programmen och samordnas av University of Warsaw. Projektet implementerar deltagande metoder genom konsumenternas medskapande: att etablera en dialog mellan konsumenter och producenter, vilket gör det möjligt för dem att gemensamt utforma nya, tidigare okända produkter som tillgodoser konsumenternas behov. Under 2019-2023 har projektet genomförts i 19 länder med deltagande av 106 konsumentgrupper och 55 företag, vilket har resulterat i 30 samskapade produkter som finns tillgängliga på marknaden. Under projektfaserna 2019-2021 var alla deltagande konsumenter äldre vuxna och projektet erbjöd därför möjligheter att samla in rika insikter om äldre konsumenters livsmedelsrelaterade behov, men också om möjligheterna och begränsningarna med deltagande metoder som involverar denna grupp av medborgare (se även diskussionen om samskapande med äldre vuxna i: Klincewicz et al., 2024a).

Consumer Engagement Labs tilldelade äldre vuxna en viktig roll som medskapare av vardagsprodukter, inklusive livsmedel och förpackningar. Deltagarna var "vanliga konsumenter", utan expertkunskaper eller bakgrundsutbildning, som frigjorde sin kreativa potential för att tillsammans utforma innovativa produkter som uppfyllde deras behov, var bättre än de alternativ som fanns tillgängliga för närvarande och attraktiva för producentföretagen. Projektet bygger på en unik metodik som utvecklats av Warszawas universitet och som replikeras för varje ny kreativ process och varje konsumentgrupp. Samskapandeprocesserna organiseras i form av levande laboratorier, genom återkommande möten, stegvisa processer för att upptäcka deltagarnas behov och gå vidare mot kreativa uppgifter som avslutas med formuleringen av nya produktförslag, som därefter analyseras av företaget, granskas för kommersiell attraktivitet och utvecklas för konsumentmarknaden.

Äldre vuxnas deltagande bidrog till att avslöja deras latenta behov. En viktig aspekt av metoden är användningen av projektion: äldre vuxna kunde enkelt kommunicera sina farhågor, oro över befintliga produkter som ibland kan vara pinsamma (t.ex. oro relaterad till matsmältningsbesvär eller tuggsvårigheter), samtidigt som de diskuterade situationen för en persona (en idealiserad konsument med representativa egenskaper för en utvald samhällsgrupp) snarare än verkliga individer. Metodiken omfattar också flera tekniker som stimulerar interaktioner i den externa miljön, bland annat: analyser av produkter som förvaras i det egna hushållet/köket med frekvensen av deras inköp och användning, besök i

livsmedelsbutiker för att dubbelkolla det aktuella utbudet i en viss produktkategori, samt intensiva diskussioner med andra medskapare och vänner.

När det gäller deltagande studier har upplevelserna efter deltagandet och de bredare konsekvenserna för privatlivet inte undersökts i någon större utsträckning, främst på grund av begränsningarna i forskningsdesignen: behovet av att återvända till deltagarna efter en viss tidsperiod för att samla in observationer eller självrapporterade förändringar. Medskapande i form av "living labs" framstår som ett mycket relevant sammanhang för att spåra de livsförändrande konsekvenserna, eftersom deltagandet är intensivt, sträcker sig över flera dagar och ger konkreta, nya resultat.

Metoder:

I studien analyserades erfarenheterna från deltagarna i 14 Labs-processer med 42 konsumentteam i 14 länder, baserat på deltagandeprocesser som genomfördes i 14 europeiska länder 2019-2020. Under 2021 bjöds äldre vuxna, som deltagit i de Labs som organiserats 2-12 månader tidigare, in till fokusgruppsintervjuer. Detta kompletterades med individuella intervjuer med 42 facilitatorer av labben och 12 individuella intervjuer med äldre vuxna som deltagit i labben, i syfte att ytterligare utforska dessa insikter. Det omfattande kvalitativa materialet spelades in, transkriberades, översattes och kodades genom axial och in-vivo kodning.

Resultat:

Upplevelsen av att delta leder till att deltagarna får egenmakt, vilket kan tolkas utifrån den tredelade konstruktionen av kognitiv, affektiv och konativ egenmakt (Harrison & Waite, 2015; Hilgard, 1980):

- kognitiv egenmakt: lärande, förvärv av ny kunskap, självmedvetenhet och ökad förståelse som konsekvenser av deltagande,
- affective empowerment: känslomässiga resultat och attityder till produkter eller företag, men också stärkt självförtroende hos deltagarna (ökad tilltro till den egna förmågan och kreativa potentialen),
- konativ empowerment: resulterar i proaktivt, målmedvetet och målinriktat agerande (att få möjlighet att agera på nya eller bättre sätt) (Warde, 2014), kopplat till individens handlingsutrymme och autonomi i den kreativa processen.

Den konativa empowerment omfattar olika konsekvenser för vardagslivet, som kan sammanfattas i tre viktiga riktningar för förändring:

- 1) "Jag har en röst som expert i frågor som rör mitt eget liv" - med resultat efter deltagandet som inkluderar: ökat intresse för produkt ingredienser, bäst före-datum, etiketter eller förpackningar, mer uppmärksam shopping, förändringar i planeringen av mat, val av butiker eller varumärken
- 2) "Jag är en hälsosammare konsument" - förändringar i planering eller sammansättning av måltider (frekvens och tidpunkt för måltider, eliminering eller ökad konsumtion av

specifika produkter), förbättrad mångfald av konsumerade livsmedel, användning av nya recept och näringsrika produkter (intressant nog stämde deltagarnas åsikter inte alltid överens med de allmänt accepterade näringsstandarderna, eftersom vissa deltagare hade fått ökat förtroende för sin egen expertis som ackumulerats i Labs-processen och agerade i enlighet med detta, men deras kunskap var inte nödvändigtvis verifierbar)

- 3) "Jag lever ett bättre liv" - upplevelsen av lagarbete och kreativa uppgifter fick vissa deltagare att omvärdera sina dagliga vanor, vilket motiverade dem att fira måltider och uppmärksamma matens estetik, eller betrakta måltider som ett sätt att "ge sig själv gåvor".

Bibliografi:

Harrison, T. & Waite, K. (2015) Samproduktionens inverkan på konsumenternas uppfattning om egenmakt. *The Service Industries Journal*, 35(10), 502-520.

Hilgard, E.R. (1980) Tankens trilogi: Kognition, affektion och konation. *Journal of the History of the Behavioral Sciences*, 16(2), 107-117.

Klincewicz, K., Dębska, K., Król, K., Skupiński, M. & Zatorska, M. (2024a) Utmaningar och möjligheter med samskapande av nya produkter med äldre konsumenter. I: A. Urbaniak, A. Wanka (Eds.), *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research* (s. 158-171), Routledge.

Klincewicz, K., Jacobsen, L., Dębska, K., Gazdecki, M., Goryńska-Goldmann, E., Król, K., Lähteenmäki, L., Wielicka-Regulska, A. & Zatorska, M. (2024b) Evolution of motivation in co-creation: Recruit, retain and complete in a project on new food product co-creation, *Creativity and Innovation Management*, 1-26.

Warde, A. (2014) Efter smak: Kultur, konsumtion och teorier om praktik. *Tidskrift för konsumentkultur*, 14(3), 279-303.

Arlind Reuter, PhD Lunds universitet, Sverige

Hållbarhet för deltagande metoder inom åldrandeforskning: ljud- och radiokooperativet Later Life Audio and Radio Cooperative

Att samhällen blomstrar är ett centralt mål inom deltagande aktionsforskning (Kindon et al., 2007). Därför är det viktigt att beakta hållbarheten i deltagarbaserad aktionsforskning bortom forskningsprojektet för att skapa långsiktiga effekter och samskapa långvariga förändringar i samhällen. I den här presentationen, som var en del av teknik- och innovationsgruppens symposium, användes exemplet Later Life Audio and Radio Cooperative för att visa hur en deltagarbaserad metod stödde ett samhälles ägande av deltagarbaserad forskning (Reuter & Scharf, 2023).

Huvudsyftet med detta forskningsprojekt var att undersöka hur äldre vuxnas deltagande i samhällslivet kan stödjas genom skapandet av digitalt ljudinnehåll. Trots att allt fler äldre engagerar sig aktivt på nätet tenderar äldre fortfarande att förbises som aktiva innehållsskapare (Waycott et al., 2013). Även vid utvecklingen av nya sociala medier prioriteras ofta tillgänglighetsfunktioner som gör det möjligt för äldre användare att ta del av innehåll som producerats av andra i stället för att skapa och dela med sig av sina egna produktioner (Waycott et al., 2013). Avsaknaden av äldre människors röster i digitala rum förstärks ofta av de sätt på vilka äldre vuxna ofta framställs på ett felaktigt sätt i mainstreammediernas diskurs (Ayalon et al., 2021). Ålderism, eller diskriminering av människor på grund av deras kronologiska ålder, har blivit ett etablerat inslag i digitala plattformar som kan omfatta design eller algoritmiska mekanismer som strategiskt nedprioriterar, bortser från eller utesluter äldre människor (Rosales & Fernández-Ardèvol, 2020).

Metoder

Med hjälp av deltagande aktionsforskning under fyra år samarbetade vi med äldre vuxna i Storbritannien som skapar sina egna radioprogram. Presentationen lyfte särskilt fram skapandet av en Radio Festival som en unik och uppslukande metod som gav en plattform för äldre radiokreatörer i Storbritannien att komma i kontakt med varandra. Deltagarna på Radio Festival var äldre ljud- och radiokreatörer, åldersinkluderande radiostationer, organisationer inom tredje sektorn som arbetar med åldrandefrågor samt forskare inom områdena community radio och åldrande. Radiofestivalen representerar en typ av metodologiskt bricolage, där data samlades in på organiska sätt för att skapa ett dataset som stöder en djupare förståelse av äldre innehållsskapares erfarenheter. Ett grundläggande mål med metodologisk bricolage är att söka förståelse snarare än att kräva brett generaliserbara data (Holstein & Minkler, 2007). Genom att använda kontextualiserade metoder och ta metodologiska risker som en del av detta tillvägagångssätt kan man stödja social förändring (Holstein & Minkler, 2007), vilket var ett viktigt mål för Radiofestivalen. Under två dagar deltog vi i en rad olika aktiviteter, till exempel direktsändningar som bidrog till kompetensutveckling, diskussioner för att förstå vikten av att skapa innehåll för ett framgångsrikt medborgardeltagande och kreativa workshops som gjorde det möjligt för oss att utveckla nya strategier. Under workshopparna och diskussionerna uttryckte deltagarna ambitionen att skapa mer permanenta kontakter och skapa ett nätverk i hela Storbritannien av äldre innehållsskapare och åldersintegrerade radiostationer vars syfte är att utmana åldersdiskriminerande narrativ i mainstreammedia genom att tillhandahålla samtalsbaserat innehåll skapat av äldre vuxna.

Idén om att bilda ett långvarigt nätverk utvecklades ytterligare under det följande året. Tillsammans arbetade deltagarna med att etablera Later Life Audio and Radio Cooperative (laterlifeaudioradio.org) baserat på en kooperativ styrningsstruktur. Kooperativets mål är att:

-Främja positiva åsikter och utmana negativa åsikter om ålder och åldrande genom att tillhandahålla samtalsbaserat ljud- och radioinnehåll skapat av olika grupper av äldre vuxna.

-Stärka synligheten för innehåll som skapats av äldre vuxna i medierna och uppmuntra en utökning av radioprogram som rör åldrande och relationer mellan generationerna.

-Engagera äldre vuxna i sändningar, underlätta kompetensutveckling och bygga samhällen genom att möjliggöra diskussioner om ett brett spektrum av ämnen.

Sammantaget ledde sammanförandet av äldre innehållsskapare för närradio på Radiofestivalen till skapandet av en större och mer hållbar gemenskap i form av en kooperativ organisation. Resan mot ett kooperativ kännetecknades av en serie cykler med deltagande aktionsforskning, som började med en radiofestival för äldre vuxna och ledde till en organisationsform som framgångsrikt kan förespråka att stärka äldre vuxnas digitala medborgarskap inom radio och tv. Projektet representerar ett innovativt tillvägagångssätt där aktionsforskarens roll var att underlätta skapandet av en gemenskap som nu drivs av äldre vuxna själva. Att lägga vikt vid att främja gemenskap genom deltagande aktionsforskning om teknik kan stödja hållbarhet i forskningsprojekt efter finansieringsperiodens slut.

Bibliografi

Ayalon, L., Chasteen, A., Diehl, M., Levy, B., Neupert, S.D., Rothermund, K., Tesch-Römer, C. & Wahl, H.W. (2021) Åldrande i tider av COVID-19-pandemin: Att undvika ålderism och främja solidaritet mellan generationerna. *Tidskrifterna för gerontologi: Serie B.* 76 (2), 1-4.

Holstein, M.B. & Minkler, M. (2007) *Kritisk gerontologi: Reflektioner för det 21:a århundradet. Kritiska perspektiv på åldrande samhällen.* 13-26.

Kindon, S., Pain, R. & Kesby, M. (2007) *Participatory action research approaches and methods: Att koppla samman människor, deltagande och plats.* Vol. 22. Routledge.

Reuter, A. & Scharf, T. (2023) "The Later Life Audio and Radio Cooperative: Creating sustainable communities from participatory action research", i Anna Urbaniak & Anna Wanka (red.) *Routledge International Handbook of Participatory Approaches in Ageing Research.* [Online]. s. 262-272.

Rosales, A. & Fernández-Ardèvol, M. (2020) Ageism in the era of digital platforms. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies.* 26 (5-6), 1074-1087.

Waycott, J., Vetere, F., Pedell, S., Kulik, L., Ozanne, E., Gruner, A. & Downs, J. (2013) Äldre vuxna som producenter av digitalt innehåll. *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems - CHI '13.* 39-48.

Alexander Bajwa Kucharski, M.A. Institutet för arbete och teknik,
Tyskland

Deltagande design inom geronteknologi: Viktiga resultat och reflektioner från en systemisk litteraturöversikt

Bakgrund

Det har länge bedrivits forskning om teknik eller digitala tjänster som stöd för äldre och åldrandeprocesser (t.ex. Gutman/Sixsmith, 2013). Samtidigt har det erkänts att de flesta tekniker som utformats för sådana ändamål inte har varit framgångsrika i äldre vuxnas livsvärldar, eftersom de bara har nått "begränsad spridning [och] hög grad av övergivande" (Greenhalgh et al., 2016:2). Förklaringarna till detta resultat är många. Flera studier drar dock slutsatsen att det finns en brist på medvetenhet och/eller intresse hos äldre personer för dessa tekniker, vilket i sin tur kan leda till bristande acceptans och användning (Lee/Coughlin, 2015). För att komma till rätta med bristande acceptans och användning hävdades det därför att tekniken måste fokusera mer på äldre användares egenskaper, behov och preferenser (Künemund, 2015). Deltagande metoder, som involverar äldre användare i teknikens utvecklingsprocess, har ansetts vara ett lovande sätt att uppnå detta. I detta sammanhang har metoden Participatory design (PD), som idealt involverar potentiella användare som "experter på sin livsvärld" (Beimborn et al., 2016) i designpraxis tillsammans med designers och forskare som fullvärdiga partners genom hela innovationsprocessen (Spinuzzi, 2005), blivit populär. Kritiker har dock hävdats att genomförandet av PD-metoder för äldre vuxna inte har gjorts på rätt sätt (Östlund et al., 2015; Beimborn et al., 2016). För att se hur PD implementeras och organiseras i praktiken genomförde presentatören och hans kollega en litteraturöversikt, som publicerades 2018 (Merkel/Kucharski, 2018). Huvudsyftet med detta konferensbidrag var att presentera kritiska nyckelresultat från denna granskning och att koppla den till nyare arbete och framtida arbete i PAAR-net-arbetsgrupper.

Metoder

Den systematiska litteraturöversikten omfattade flera databaser (APA Search, Gerolit, PubMed och Web of Science). Sökstrategin baserades på tre element: (1) deltagande metoder och tillvägagångssätt med (2) äldre personer som syftar till att utveckla (3) tekniska apparater, programvara och hårdvara för äldre vuxna.

Resultat

Sökstrategin resulterade i totalt 557 publikationer. Vi granskade 65 artiklar i fulltext, varav 26 ingick i den slutliga analysen. Enligt teknikerna kan de granskade publikationerna kategoriseras i tre grupper: Studier som (1) använder redan befintlig teknik i syfte att hitta nya sätt att använda den; (2) syftar till att skapa nya enheter; (3) testar och/eller modifierar prototyper. Vi fann att PD används på olika sätt inom det tvärvetenskapliga området gerontechnology. Tre resultat kan sammanfattas som de mest kritiska i granskningen. De

flesta studierna integrerade (framtida) användare endast i enstaka faser av innovationsprocessen (t.ex. idégenerering i tidigt designarbete eller användarfeedback i (prototyp)testning) i kvalitativa studier med små urvalsstorlekar, ofta utan tydligt avslöjande urvalsstrategier, med användning av enstaka metoder för mer "traditionell forskning" (t.ex. intervjuer, fokusgrupper, workshops). Dessutom rapporterade ingen av studierna en utvärdering av processen, dvs. att ge bevis för högre acceptans av teknik tack vare deltagande metoder samt att återspegla äldre deltagares erfarenheter av sitt engagemang och resultaten. Slutligen fann vi att det oftast inte beskrevs om äldre personer hade rätt att aktivt påverka kritiska beslut eller inte. Baserat på dessa resultat drog vi slutsatsen att det finns en brist på omfattande strategier samt en allmän obalans mellan de normativa antagandena om deltagande metoder och praktiska implementeringar i designpraxis för geronteknologier, eftersom de identifierade forskningsmetoderna oftast inte var transparenta när det gäller skälen till de valda studiedesignerna. Vi rekommenderade att forskare och designers skulle fråga sig själva varför deltagarbaserade metoder ska inkluderas, vem som ska vara målgrupp, hur (framtida) användare ska involveras och när de ska involveras. Genom att reflektera över dessa frågor kan man undvika att PD används som en symbolhandling, undvika snedvridna urval och ge insikter om äldre vuxnas erfarenheter samt resultaten av PD-processer och -metoder.

Reflektioner och framtidsutsikter

Den rapporterade studien var ett tidigt försök att kritiskt reflektera över forskning med äldre medskapare och försöka formulera kriterier för deltagande metoder i utformningen av tekniska teknologier. Sedan dess har fler insatser gjorts med fokus på olika aspekter samt förslag på mer detaljerade kriterier för deltagande metoder (t.ex. Fischer et al., 2020; Grigorovich et al., 2022). Eftersom deltagande metoder är ett omtvistat område inom flera discipliner och tillämpas för olika syften inom åldrande och teknik, finns det fortfarande ett behov av att sammanställa kunskap och formulera ett ramverk för teknik- och innovationsforskning med äldre medskapare.

Bibliografi

Gutman, G. M., & Sixsmith, A. J. (2013). Teknik för aktivt åldrande. Internationella perspektiv på åldrande (Vol 9). New York:Springer.

Greenhalgh, T., Shaw, S., Wherton, J., Hughes, G., Lynch, J., A'Court, C., Stones, R. (2016). SCALS: En fjärde generationens studie av teknik för assisterat boende i deras organisatoriska, sociala, politiska och politiska sammanhang. *BMJ Open*, 6, e010208. doi:10.1136/bmjopen-2015-010208

Künemund, H. (2015). Möjligheter och utmaningar med hjälpmedelsteknik: Nutzerbedarfe und Technikakzeptanz im Alter [Möjligheter och utmaningar med hjälpmedelsteknik: Användarbehov och teknikacceptans på äldre dagar]. *Zeitschrift für Technikfolgenabschätzung in Theorie und Praxis*, 24, 28-35.

Lee, C., & Coughlin, J. F. (2015). Perspektiv: Äldre vuxnas användning av teknik: Ett integrerat tillvägagångssätt för att identifiera determinanter och hinder. *Journal of Product Innovation Management*, 32, 747-759. doi:10.1111/jpim.12176

Beimborn, M., Kadi, S., Köberer, N., Mühleck, M. & Spindler, M. (2016). Fokus på människan: Tvärvetenskapliga reflektioner om åldrande och teknik. I E. Domínguez-Rué & L. Nierling (red.), *Science studies: Vol. 9. Åldrande och teknik: Perspektiv från samhällsvetenskaperna* (s. 311-333). Bielefeld: Transcript.

Spinuzzi, C. (2005). Metodiken för deltagande design. *Teknisk kommunikation*, 52, 163-174.

Östlund, B., Olander, E., Jonsson, O., & Frennert, S. (2015). STS-inspirerad design för att möta det moderna åldrandets utmaningar. Välfärdsteknik som ett verktyg för att främja användar drivna innovationer eller ett annat sätt att hålla äldre användare som gisslan? *Technological Forecasting and Social Change*, 93, 82-90. doi:10.1016/j.tech-fore.2014.04.012

Merkel, S. & Kucharski, A. (2018): Deltagande design inom geronteknik: En systematisk litteraturöversikt. *The Gerontologist*, 59,1, e16-e25. doi:10.1093/geront/gny034.

Fischer, B., Peine, A. & Östlund, B. (2020): Betydelsen av användarinvolvering: En systematisk granskning av involvering av äldre användare i teknikdesign. *The Gerontologist*, 60,7, e513-e523. doi: 10.1093/geront/gnz163.

Grigorovich, A., Kontos, P., Jenkins, A. & Kirkland, S. (2022): Att gå mot löftet om deltagande engagemang av äldre vuxna i geroteknologi. *The Gerontologist*, 62,3, 324-331. doi: 10.1093/geront/gnab026.

Arbetsgrupp 4

WG 4

Synthesis and Quality
Criteria

Arbetsgrupp 4 är dedikerad till att upprätthålla etiska standarder och säkerställa meningsfullt deltagande av missgynnade, sårbara eller marginaliserade äldre vuxna i forskning och politiska beslutsprocesser. WG4 fastställer etiska riktlinjer och kvalitetskriterier som främjar inkluderande och meningsfullt deltagande av äldre vuxna i forskning och beslutsfattande. Carlo Fabian & Annette Bielfield leder denna grupp och organiserade WG4-sessionen i Kraków. Under denna session levererade följande presentatörer sina presentationer: Sandra Staudacher och John Andersen.

Sandra Staudacher, PhD, MA, Institut für Pflegewissenschaft, Basel, Schweiz

Några reflektioner om den nuvarande nivån på äldre vuxnas engagemang i deltagande forskning

Huvudsakligt forskningsmål: Det första målet med detta bidrag är att reflektera över i vilken utsträckning äldre vuxna är involverade i deltagande forskning och vilken typ av grundläggande förutsättningar vi måste vara medvetna om för att äldre människor faktiskt ska kunna påverka. Detta leder till det andra målet, som är att analysera vilken typ av metodologisk ansats som kan stödja deltagande forskning med äldre människor.

Metoder

Reflektionerna baseras på en ostrukturerad litteraturgenomgång som leder till en narrativ genomgång, vilket gör det möjligt att samla in relevant information om deltagande forskning "som ger både sammanhang och substans till författarnas övergripande argument" (Kastner et al., 2012, s. 4). Litteraturgenomgången och reflektionerna illustreras med exempel från det av Swiss National Science Foundation (SNSF) finansierade forskningsprojektet "Who has a say in nursing homes? En etnografi om delaktighet för personer som bor på långtidsboende (EPICENTRE)".

Resultat

Enligt FN:s färdplan för återhämtning efter covid-19 finns det en kunskapslucka när det gäller utformningen och effektiviteten av mekanismer som främjar meningsfullt deltagande av

marginaliserade befolkningsgrupper i beslutsfattandet (Förenta nationerna, 2020). För att kunna bedöma i vilken utsträckning äldre vuxna är involverade i deltagande forskning måste vi bättre förstå vad deltagande innebär. Deltagande har ett stort antal betydelser. Jag hävdar att vi måste använda oss av olika begrepp för delaktighet. Vi kan skilja mellan två huvudsakliga inriktningar av deltagande, som "att ta del", i betydelsen att vara närvarande och som "att ha en del", vilket innebär att deltagarna har befogenhet att ha faktiskt inflytande (Simovska & Jensen, 2009). Detta går utöver "deltagande genom substitution", där människor enbart representeras av andra (Shivji, 2004). Redan 1969 publicerade Arnstein sin idé om en stege med tre idealtyper av deltagande, nämligen: medborgarmakt, symbolism och icke-deltagande. Medborgarmakt högst upp på stegen omfattar medborgarkontroll, delegerad makt och partnerskap. I mitten av stegen finns symbolism, där samråd, information och placering ingår. Samråd används ofta som ett sätt att legitimera redan fattade beslut, med ett minimum av deltagande bara för att ge processen moralisk auktoritet. Längst ner finns icke-deltagande, där terapi och manipulation placeras (Arnstein, 1969). Denna stege utgör fortfarande kärnan i mer nyligen utarbetade ramverk för deltagande (Cornwall, 2008; Morgan & Lifshay, 2012; Popay et al., 1998; Rowe & Frewer, 2005). I litteraturen ägnas dock relativt lite uppmärksamhet åt det strukturella sammanhanget, till exempel sociokulturella, politiska, juridiska eller ekonomiska aspekter, när man analyserar individers eller grupper deltagande i samhället, vilket jag menar måste beaktas för att förstå deltagandet som inbäddat i ett större system. Att förstå äldre människors strukturella sammanhang är avgörande, eftersom det krävs mer än bara effektiva sätt att fånga upp vad människor vill säga för att översätta röst till inflytande; det handlar om insatser "uppifrån" och "nerifrån" (Gaventa och Robinson, 1998).

Med dessa olika nyanser av deltagande i åtanke föreslår jag att man ställer följande nyckelfrågor för att analysera i vilken utsträckning äldre vuxna är involverade i forskning: För det första, hur ser det sociala, ekonomiska, politiska eller kulturella sammanhanget ut som formar äldre människors deltagande? För det andra, hur meningsfullt är deras deltagande och varför deltar de? För det tredje, i vilket eller vilka skeden av forskningen och på vilket sätt deltar de? Och för det fjärde, vem deltar och finns det en mångsidig och rättvis inkludering av marginaliserade grupper?

När jag analyserar vilken metodologisk ansats som kan stödja deltagande forskning med äldre människor drar jag slutsatsen att deltagande forskning, som verkligen syftar till att ta upp frågor som tas upp av äldre människor, för det första behöver ett långsiktigt forskningsperspektiv, som gör det möjligt att ta itu med frågor som kom upp av målgruppen i tidigare forskning. För det andra behöver deltagarbaserad forskning en adaptiv forskningsansats och därmed en forskningsplan som lämnar utrymme för att flexibelt anpassa sig till riktningar som kommer upp genom forskningsdeltagarna. Detta innebär att man måste börja tematiskt tillräckligt brett för att möjliggöra riktat fokus senare i forskningsprocessen. För det tredje behöver den metodologiska ansatsen ta hänsyn till mångfald (t.ex. olika hälsoproblem, funktionsnedsättningar, kön, socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund) och intersektionella aspekter (t.ex. blind, äldre kvinna, talar inte det

lokala språket) för att säkerställa rättvisa mellan olika äldre vuxna. Jämlikhet är "frånvaron av orättvisa, undvikbara eller åtgärdbara skillnader mellan grupper av människor, oavsett om dessa grupper definieras socialt, ekonomiskt, demografiskt eller geografiskt eller genom andra dimensioner av ojämlikhet" (Världshälsoorganisationen, 2022). För det fjärde bör vi som forskare säkerställa och främja äldre vuxnas deltagande och/eller deras representation genom att låta dem som står dem närmast delta, men samtidigt vara medvetna om alla inblandade personers/grupperas intressen. För det femte måste den metodologiska ansatsen ta hänsyn till samhällsnivån och fråga vilka diskurser som finns och vilka juridiska, ekologiska, politiska och kulturella aspekter som måste beaktas.

Ett lovande metodologiskt tillvägagångssätt som gör det möjligt att fokusera på alla dessa element är etnografi (Silverman, 2017). Etnografi, som härstammar från socialantropologin, syftar både på metoderna för deltagande observation och på produkten av den etnografiska studien, den skriftliga rapporten. Sedan slutet av 1980-talet har antropologer som utför etnografier fört en debatt om ("krisen med") representation, samforskning etc. En djupgående observationell (etnografisk) studie syftar till att producera en rapport om en social miljö som gör rättvisa åt deltagarnas perspektiv. En empatisk och detaljerad beskrivning, även om den är intressant i sig, är inte tillräcklig; "insider"-beskrivningen måste också vara en teoretisk beskrivning (thick description). "Insider"-perspektivet måste kombineras med "outsider"-perspektivet, som erbjuder ett analytiskt förhållningssätt till det sociala livet. Genom den ständiga empatiska interaktionen mellan äldre vuxna och "fältet" med forskarna bör människor kunna påverka forskningen.

Sammanfattningsvis illustrerar de presenterade reflektionerna det grundläggande behovet av att klargöra vilken typ av och kvalitet på äldre vuxnas deltagande vi (vanligtvis implicit) förstår med deltagande forskningsansatser och vilken betydelse det senare har för hur vi bör hantera det metodologiskt.

Bibliografi

Arnstein, S. R. (1969, 1969/07/01). En stege av medborgardeltagande. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216-224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>

Cornwall, A. (2008, 2008). Unpacking 'Participation': modeller, betydelser och praxis. *Community Development Journal*, 43(3), 269-283.

Kastner, M., Tricco, A. C., Soobiah, C., Lillie, E., Perrier, L., Horsley, T., Welch, V., Cogo, E., Antony, J. och Straus, S. E. (2012). Vilken är den lämpligaste metoden för kunskapssyntes för att genomföra en granskning? Protokoll för en scoping review. *BMC Medical Research Methodology*, 12(114). <https://doi.org/https://doi.org/10.1186/1471-2288-12-114>

Morgan, M., & Lifshay, J. (2012). En stege av samhällsdeltagande i folkhälsan. I M. Minkler (Ed.), *Community Organizing and Community Building for Health and Welfare* (3:e upplagan ed., s. 437-439). Rutgers University Press.

Popay, J., Williams, G., Thomas, C., & Gatrell, T. (1998, 1998/09/01). Teoretisering av ojämlikhet i hälsa: Platsen för lekmannakunskap [<https://doi.org/10.1111/1467-9566.00122>]. *Sociology of Health & Illness*, 20(5), 619-644. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/1467-9566.00122>

Rowe, G., & Frewer, L. J. (2005, 2005/04/01). En typologi av mekanismer för offentligt engagemang. *Science, Technology, & Human Values*, 30(2), 251-290. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0162243904271724>

Shivji, I. (2004, 2004/08//). Reflektioner om NGO:er i Tanzania: vad vi är, vad vi inte är och vad vi borde vara. *Development in Practice*, 14, 689-695. <https://doi.org/10.1080/0961452042000239832>

Silverman, David. 2017. Att göra kvalitativ forskning. Femte upplagan. ed. London Thousand Oaks, Kalifornien: SAGE Publications Ltd.

Förenta Nationerna. (2020). FN:s färdplan för forskning för återhämtningen efter covid-19 - Att utnyttja vetenskapens kraft för en mer rättvis, motståndskraftig och hållbar framtid.

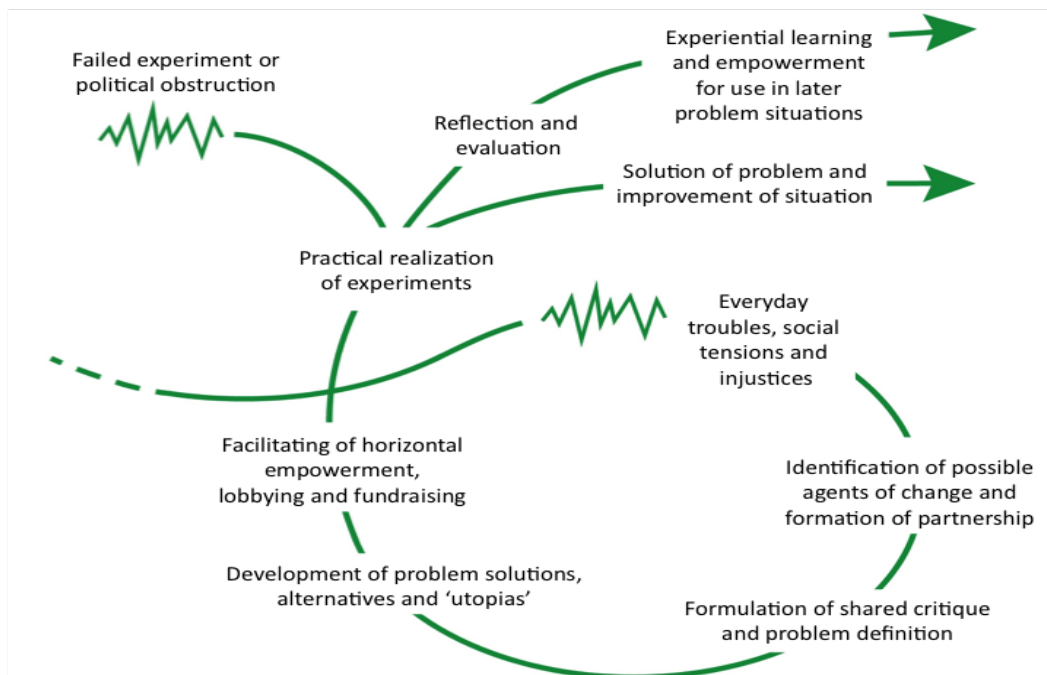
Världshälsoorganisationen, W. (2022). Rättvisa i hälsa. https://www.who.int/health-topics/health-equity#tab=tab_2

John Andersen, Institutionen för människa och teknik. Roskilde Universitet Danmark.

Löftet om deltagande aktionsforskning (PAR)

Aktionsforskare ser sig själva som 1. samproducenter av kunskap med sociala aktörer som arbetar för social rättvisa och medborgarinflytande baserat på ett gemensamt engagemang för demokratisk förändring) 2. Aktionsforskning understryker sambandet mellan att förstå och förändra/transformera världen. 3. Därför blir partikulär kunskap produkter av en process där aktörer samlas för att dela erfarenheter genom en dynamisk process av handling, reflektion och kollektiv undersökning - samtidigt som de producerar ny kunskap (Brydon-Miller, 2014).

Aktionsforskning kan ses som underlättande av experimentella inlärningsprocesser (i John Deweys fotspår), vilket Martin Frandsen, Roskilde universitet, sammanfattade på ett lysande sätt:

Källa: Frandsen och Andersen, 2019

På Roskilde Universitet arbetade vi med aktionsforskning på äldreboenden i syfte att förändra en negativ spiral av ökande omänsklighet inom äldreomsorgen, och att utveckla praktiska och kollektiva visionära alternativ för att förbättra de mänskliga sociala relationerna för både boende och anställda. Bakgrunden var en negativ diskurs i massmedia om vanvård inom äldreomsorgen. Skandaler rapporterades i media. Anställda anklagades för inkompetens och omänskliga vårdmetoder.

De generiska erfarenheterna från aktionsforskning och deltagande metoder, i synnerhet aktionsforskning inom omvårdnad som används för att underlätta äldre vuxnas egenmakt, kan sammanfattas

Det första steget är att "kollektivisera" och dokumentera frustrationen och kritiken mot den rådande situationen och att underlätta en övergång från individuell och kollektiv vanmakt till kollektiv egenmakt/kollektiva åtgärder för förändring.

Det andra steget är att formulera och utveckla konkreta visioner för alternativ - t.ex. social kvalitet i äldreomsorgen, att stärka äldre medborgares röst i politiskt och administrativt beslutsfattande och förvaltning.

Det tredje steget är att förhandla om och genomföra konkreta förändringar i en pågående kollektiv lärande- och samskapandeprocess i dagliga rutiner, den institutionella uppbyggnaden etc.

Utmaningarna och dilemmana kan vara att hålla fokus på integrationen av både de anställdas och de boendes behov och att stärka de boende genom att involvera dem i hela

deltagandeprojekt. En annan utmaning i deltagarbaserad forskning kan vara rollen som förespråkare gentemot beslutsfattare, den bredare allmänheten etc.

Bibliografi

Andersen Andersen, J., & Bilfeldt, A. (2013). Social innovation inom offentlig äldreomsorg: aktionsforskningens roll. I F. Moulaert, D. MacCallum, A. Mehmood & A. Hamdouch (red.): The International Handbook on Social Innovation : Collective Action, Social Learning and Transdisciplinary Research. Edward Elgar Publishing.

Andersen, J., & Siim, B. (2004). Inkluderingens och egenmaktens politik - kön, klass och medborgarskap. Palgrave

Andersen, J. och Bilfeldt, A. (2016), "Action research in nursing homes", Action Research, Vol. 14 No. 1, pp. 19-35, DOI: 10.1177/1476750315569082, Sage

Andersen, J. et.al (2021), "How can urban design and architecture support spatial inclusion for nursing home residents?", i Walsh et.al Social Exclusion in Later Life - Interdisciplinary and Policy Perspectives

Brydon-Miller, M et.al (2014) The Sage Encyclopedia of Action Research, Sage, London, Storbritannien.

Brydon-Miller, M., Greenwood, D. och Maguire, P. (2003), "Why action research?", Action Research, vol. 1, s. 9-28.

Brydon-Miller och Ortiz Aragón (2018): Aktionsforskarens 500 hattar.

I Bilfeldt och Andersen et al. Den ufærdige fremtid - Aktionsforskningens potentialer og udfordringer .Open access: <https://vbn.aau.dk/da/publications/den-uf%C3%A6rdige-fremtid-aktionsforskningens-potentialer-og-udfordrin>

Frandsen, Martin Severin och Andersen, John (2019): Aktionsforskning inom planeringsutbildning - erfarenheter från problemorienterat projektarbete vid Roskilde universitet. I, M. & Jørgen Bloch-Poulsen, J. (red.). Öppen tillgång. Aalborg Universitetsforlag. Journal of Problem Based Learning in Higher Education, Special Issue on PBL for Sustainability and Sustainable Cities. DOI: <https://doi.org/10.5278/ojs.jpblhe.v7i1.2656>